

Anton de Kom Universiteit van Suriname

Bibliotheek

Universiteitscomplex, Leysweg 86, Paramaribo, Suriname, Postbus 9212
Telefoon (597)464547, Fax (597)434211, E-mail: adekbib@uvs.edu

APPROVAL

NAAM: *Nandlal Chandni Saejini*

verleent aan de AdeKUS kosteloos de niet-exclusieve toestemming om haar/~~zijn~~ afstudeerscriptie via de catalogus full-text beschikbaar te stellen aan gebruikers binnen en buiten de AdeKUS.

Plaats en datum, *Paramaribo, 11 November 2025*

Handtekening *Ch. Nandlal*

ANTON DE KOM UNIVERSITEIT VAN SURINAME

Faculteit der Juridische Wetenschappen

Masteropleiding Surinaams Recht

**BEPERKING OP HET RECHT VAN
VRIJE VERKEER TUSSEN DE
VERDACHTEN EN DE RAADSMAN**

Thesis ter verkrijging van de graad van Master of Laws (LL.M)

Nandlal, Chandni S.

Begeleider: mr. S. Sewgobind

Paramaribo, november 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Lijst van afkortingen	5
Inleiding	6
1 Het juridisch kader van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman	11
1.1 Inleiding	11
1.2 De bestanddelen van artikel 40 lid 2 Sv.....	12
1.3 Het opleggen van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman	14
1.4 Tussenconclusie	16
2 Het recht van de verdachte op een eerlijk proces binnen het internationaal recht en de toetsing van de Surinaamse wetgeving aan artikel 14 IVBPR	18
2.1 Inleiding	18
2.2 De rechten van de verdachte	19
2.2.1 Het Verdragsrecht vs. de Surinaamse wetgeving	19
2.2.2 De verhouding tussen het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman	27
2.3 Tussenconclusie	28
3 Toetsing van de Surinaamse rechtspraktijk met betrekking tot de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman aan artikel 14 IVBPR	29
3.1 Inleiding	29
3.2 Interviews in het kader van de praktische toepassing, waardering en toetsing van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman	29
3.3 Case studies in het kader van de toepassing van artikel 14 IVBPR.....	49
3.3.1 Analyses jurisprudentie met betrekking tot het opleggen van een beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman	49

3.3.2 Het recht op vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman in mensenrechtelijke context	59
3.3.3 Nationale uitspraken in verhouding tot artikel 14 IVBPR.....	60
3.4 Tussenconclusie	61
Conclusies	63
Aanbevelingen	66
Bronvermelding	69
Bijlage 1 Overzicht interviewvragen met de actoren	72

Voorwoord

Voor u ligt ter inzage de masterthesis met als titel “*Beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachten en de raadsman*”, ter afronding van de opleiding Master Surinaams Recht aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Hoewel het afronden van de thesis het einde van deze academische reis markeert, geeft het tevens een diepgaande inzicht in de balans tussen de strafvorderlijke bevoegdheden en de mensenrechten rakende fundamentele rechten van de verdachte.

De aanleiding voor dit onderzoek is gebaseerd op het feit dat het vrije verkeer tussen de verdachte en zijn raadsman in de praktijk voor een bepaalde duur kan worden beperkt. Hiermee reist de vraag op in hoeverre een dergelijke beperking acceptabel en verenigbaar is met de twee fundamentele rechten van de verdachte- het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman- zoals die zijn verankerd in de mensenrechten verdragen en vervolgens geïncorporeerd in de nationale wetgeving.

Met dit onderzoek heb ik beoogd zowel een juridische analyse te geven van de toepasselijke nationale en internationale rechtsnormen alsook een praktijkgerichte inzicht te verschaffen middels de afgenomen interviews en geanalyseerde jurisprudentie.

Het zou niet mogelijk zijn om dit onderzoek zonder hulp en ondersteuning van de verschillende actoren succesvol af te ronden. Derhalve gaat mijn oprechte en wel gemeende dank uit naar een ieder die mij op welke wijze dan ook in mijn afstudeertraject heeft bijgestaan. In het bijzonder gaat mijn dankwoord naar mijn begeleider, mr. S. Sewgobind, voor de deskundige begeleiding, kritische blik en waardevolle suggesties gedurende het traject. Vervolgens gaat mijn dank ook uit naar alle geïnterviewde deskundigen voor de medewerking en inzichten hunnerzijds. Daarnaast bedank ik ook mijn kennissen en vrienden voor de hulp en ondersteuning en tot slot uit de diepste van mijn hart gaat mijn grootste dank aan mijn ouders die mij onvoorwaardelijk hebben ondersteund en aangemoedigd gedurende het heel proces.

Ik hoop dat mijn onderzoek een bijdrage levert aan de Surinaamse rechtspraak en aanleiding biedt tot verdere heroverwegingen en herstructureringen van het toepassingsbereik betreffende de strafvorderlijke bevoegdheden in relatie tot de fundamentele rechten van de verdachte.

Paramaribo, november 2025

Nandlal Chandni Sarojini LL.B

Lijst van afkortingen

AVRM	Amerikaans Verdrag inzake de Rechten van de Mens
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
GC	General Comment
GW	Grondwet van de Republiek Suriname
HRC	Human Rights Committee
HvJ	Hof van Justitie
IVBPR	Internationaal Verdrag Inzake Burgerrechten en Politieke Rechten
NMR	Nelson Mandela Rules
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
RC	Rechter- Commissaris
RPI	Reglement Penitentiaire Inrichtingen
Sv	Wetboek van Strafvordering
UVRM	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Inleiding

Uit het artikel van meester Castelen¹ blijkt dat het Openbaar Ministerie (OM) meerdere malen een beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman, ook wel contact verbod genoemd, heeft opgelegd. Ook bij het gerechtelijk vooronderzoek is de Rechter-Commissaris (RC) heel gauw, in navolging en/of op verzoek van het OM, geneigd om een contact verbod toe te passen. Gesteld wordt door meester Castelen dat de Surinaamse strafrechtspraktijk onvoldoende vermogen bezit om bij de toepassing van een contact verbod tussen de verdachte en de raadsman het recht op een eerlijk (straf) proces te waarborgen.²

De verdachte is een vrije burger die door de overheid wordt beschuldigd een strafbaar feit te hebben begaan. De positie van de verdachte wordt door de onschuldpresumptie en het nemo tenetur- beginsel beheerst, dat betekent dat de verdachte als onschuldig beschouwd dient te worden totdat zijn schuld in rechte is bewezen en de verdachte niet aan zelf incriminatie hoeft mee te werken.³ Om de aanklacht te kunnen bestrijden, dient de verdachte op grond van het equality of arms beginsel voorzien te zijn van rechtsbijstand om als vrije en gelijkwaardige procespartij te kunnen procederen.⁴

Internationaal is erkend dat een verdachte het recht heeft op een raadsman en een eerlijk proces. Deze rechten zijn vastgelegd in artikelen van verschillende verdragen zoals artikel 6 lid 3 sub c van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)⁵, artikel 8 lid 2 sub d van het Amerikaans Verdrag voor de Rechten van de Mens (AVRM)⁶, artikelen 7, 8 en 10 van het Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM)⁷, artikel 14 van het International Verdrag inzake de Burgerrechten en Politieke rechten (IVBPR)⁸ en zeker niet te vergeten regel 61 van de Nelson Mandela Rules⁹ (NMR).¹⁰ Suriname is partij bij de IVBPR en AVRM,

¹ SJB 2022, no. 3, p. 44

² SJB 2022, no. 3, p. 45

³ Keulen 2010, p. 191

⁴ Keulen 2010, p. 191

⁵ Europees Verdrag tot bescherming van de Mens en fundamentele vrijheden, Rome, 4 november 1950

⁶ Amerikaans Verdrag inzake de Rechten van de Mens, Pact of San Jose Costa Rica, 22 november 1960

⁷ Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, Parijs, 10 december 1948

⁸ Internationaal Verdrag inzake de Burgerrechten en Politieke Rechten, New York, 19 december 1966

⁹ Nelson Mandela Rules, 2015

¹⁰ De verdragen waar Suriname geen partij bij is, worden in deze thesis slechts voor informatie met betrekking tot het onderzoek gebruikt.

derhalve zijn de bepalingen van deze verdragen ook rechtsgeldig in Suriname. Vervolgens zijn de hierboven genoemde rechten ook geïncorporeerd in de nationale wetgeving m.n. in de artikelen 10 en 12 van de Grond Wet van de Republiek Suriname (GW)¹¹, artikel 30 lid 1 van het Wetboek van Strafvordering (Sv) en artikel 36 lid 3 van het Reglement Penitentiaire Inrichtingen (RPI).¹²

De raadsman is de vertrouwenspersoon van de verdachte en vertegenwoordigt hem/ haar in rechte. Tussen de verdachte en de raadsman is er sprake van een vrije verkeer dat wil zeggen dat de raadsman vrije toegang heeft tot de verdachte en alleen met de verdachte mag communiceren en brieven uitwisselen zonder dat anderen kennis nemen van de inhoud. Het gaat dus om een verkeer dat vrij is van controle en censuur en dat het vertrouwelijke karakter van het overleg gewaarborgd blijft.¹³

In de praktijk zien we dat op het recht van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman er beperkingen wordt opgelegd, het zogenoemde contactverbod. Dit betekent dat het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman voor een bepaalde periode wordt stopgezet. Zulks is gebleken uit een aantal mega (fraude) zaken in 2022 waar het OM gebruik heeft gemaakt van deze beperking.¹⁴

Dat het OM bevoegd is tot het opleggen van een beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman, vindt zijn grondslag in artikel 40 lid 2 Sv. Voorts geeft dit artikel ook aan in welke gevallen en op welk moment het contact verbod wordt opgelegd. Echter, rijst de vraag dat het opleggen van deze beperking in strijd is of daarmee op gespannen voet staat met de twee fundamentele rechten van de verdachte, namelijk het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces.

¹¹ S.B. 1987 no. 116 zoals laatselijk gewijzigd bij S.B. 1992 no. 38

¹² S.B. 2022 no. 77

¹³ Keulen 2010, p. 219

¹⁴ SJB 2022, no. 3, p. 44

Probleemstelling

Op grond van het voorgaande luidt de probleemstelling als volgt:

“Wordt er bij het opleggen van een beperking als bedoeld in artikel 40 lid 2 SV inbreuk gemaakt op de fundamentele rechten van de verdachte, zoals vastgelegd in artikel 14 van het IVBPR?”

De deelvragen

1. Wanneer mag het recht op vrije verkeer tussen raadsman en de verdachte beperkt worden, welk effect heeft het op de positie van de verdachte en wie is de bevoegde instantie voor het opleggen van deze beperking?
2. Wat is bepaald ten aanzien van het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces in de mensenrechten verdragen en hoe is dit geïncorporeerd in de nationale wetgeving?
3. Hoe verhoudt de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman zich ten opzichte van het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces zoals opgenomen in artikel 14 IVBPR?
4. Hoe werkt de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman in de Surinaamse rechtspraak en is dit in overeenstemming met artikel 14 IVBPR?

Doel van het onderzoek

Middels dit onderzoek wordt allereerst beoogd de kennis met betrekking tot de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman te vergroten. Daarnaast wordt beoogd om inzicht te verkrijgen en te verschaffen over het opleggen van deze beperking en het effect daarvan op de positie van de verdachte.

Wetenschappelijke relevantie

Het opleggen van een beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman is een wettelijke bevoegdheid van het OM. Middels dit onderzoek wordt er getracht om inzichten te verschaffen aan zowel de bevoegde autoriteiten alsook degenen die kennis willen vergaren inzake de wettelijke bevoegdheid van het OM. Verder geeft het resultaat van dit onderzoek aan in hoeverre het opleggen van een beperking van het recht op vrije verkeer

tussen de verdachte en de raadsman al dan niet in strijd is met de twee fundamentele rechten van de verdachte namelijk het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces. Een diepgaand juridisch onderzoek naar deze kwestie is essentieel om de balans tussen de wettelijke bevoegdheden van het OM en de bescherming van de rechten van de verdachte te waarborgen. Daarnaast kan de wetgever, voor zover dat nodig is, het resultaat van dit onderzoek mede in acht nemen voor een eventuele wijziging van het Wetboek van Strafvordering terzake. Ook kan dit onderzoek als naslag dienen voor degenen die belangstelling hebben voor dit onderwerp.

Maatschappelijke relevantie

Bekend in de samenleving is dat de verdachte het recht heeft op een raadsman en dat de raadsman zonder enige beperkingen in contact mag treden met de verdachte. Echter is de samenleving onwetend over het feit dat in het strafprocesrecht een beperking kan worden opgelegd op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. Aan de ene kant heeft de samenleving vertrouwen in de justitiële maar aan de andere kant zijn het deze zelfde autoriteiten die het vertrouwen kunnen schaden door een dergelijke beperking op te leggen aan de verdachte. Om een dergelijke misinterpretatie te voorkomen is het derhalve belangrijk dat de maatschappij wordt ingelicht in dit kader en ervan kennis draagt in hoeverre een beperking van het recht op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman een inbreuk maakt op het recht van een raadsman en het recht op een eerlijk proces.

Methode van onderzoek

Het onderzoek betreft zowel een rechtsbronnen alsook een juridisch- empirisch en een toetsend onderzoek. Het rechtsbronnen onderzoek is door middel van het bestuderen en analyseren van literatuur, verdragen, nationale en internationale jurisprudentie, wetenschappelijke artikelen, wetgevingsproducten en verschillende wetsartikelen betreffende de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman, uitgevoerd. Hierbij wordt in het onderzoek een weergave gegeven van het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces. Daarnaast wordt er een weergave gegeven omtrent de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman waarbij artikel 40 lid 2 Sv wordt geanalyseerd. Ook wordt er een analyse gemaakt van de twee fundamentele rechten van de verdachte namelijk het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces waarbij zowel de nationale wetgeving als de internationale verdragen worden doorgrond. Vervolgens wordt het juridisch- empirisch

onderzoek verricht middels het afnemen van interviews. Een kwalitatief onderzoek wordt verricht waarbij er getracht wordt om inzicht te verkrijgen en te verschaffen in de materie betreffende de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. De interviews zijn afgenomen met relevante actoren zoals Officieren van Justitie (OvJ), advocaten, rechters en politie en geven een weergave van de toepassing van de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. Als laatst wordt middels de toetsing van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman zoals opgenomen in de wetgeving en de werking daarvan aan de verdragen, aangegeven in welke mate de twee fundamentele rechten van de verdachte conform artikel 14 IVBPR worden gewaarborgd in de Surinaamse wetgeving en rechtspraak.

Opbouw van de thesis

Hoofdstuk 1 geeft een weergave van de analyse van artikel 40 lid 2 Sv. Hierbij wordt weergegeven wat de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman inhoudt en welk effect dat heeft op de positie van de verdachte in het strafprocesrecht. Verder wordt weergegeven wie de bevoegde instantie is voor het opleggen van de beperking alsook op welk moment deze beperking opgelegd kan worden. Daarnaast wordt ook weergegeven welke rechtsmiddelen in dit kader openstaan.

Hoofdstuk 2 behelst de twee fundamentele rechten van de verdachte namelijk het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces, welke zowel internationaal als nationaal wordt belicht middels de relevante internationale verdragen en nationale wetgevingsproducten.

In hoofdstuk 3 wordt middels de afgenomen interviews en jurisprudentie de werking van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman in de Surinaamse rechtspraak geanalyseerd en vervolgens getoetst aan de twee fundamentele rechten van de verdachte zoals vastgelegd in artikel 14 IVBPR.

Tenslotte wordt deze thesis afgesloten met conclusies en aanbevelingen.

1 Het juridisch kader van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman

1.1 Inleiding

Zowel in het voorbereidend onderzoek als voor het onderzoek ter terechtzitting heeft de wetgever beoogd de verdachte, rechten ten behoeve van zijn verdediging toe te kennen.¹⁵ De wetgever heeft gezocht naar een evenwicht tussen enerzijds het belang van de overheid met betrekking tot een effectieve strafvervolgning en anderzijds het belang van de verdachte die middelen nodig heeft voor zijn verdediging.¹⁶ Iemand die als verdachte wordt aangemerkt is zowel onderzoeksobject als procespartij dat betekent dat de opsporingsambtenaren onderzoeksbevoegdheden mogen toepassen met in acht neming van de rechten die aan de verdachte worden toegekend.¹⁷ De belangrijkste rechten die een verdachte heeft binnen het strafproces zijn het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces.

In het kader van het recht op een eerlijk proces is de achterliggende gedachte geweest dat ook de verdachte burger op gelijke voet staat met de machtige overheid om in rechte te kunnen procederen om zodoende te kunnen voldoen aan het zogenoemde equality of arms beginsel. Daarom is het belangrijk dat de verdachte wordt vertegenwoordigd door een raadsman en het recht op vrij verkeer heeft met deze.¹⁸ Echter zien we in de praktijk dat op het recht van vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman een beperking opgelegd kan worden. Deze beperking is vastgelegd in artikel 40 Sv.¹⁹

In de navolgende paragrafen volgt een uiteenzetting van het recht op vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman en de beperking die kan worden opgelegd.

In dit hoofdstuk wordt er ingegaan op de rechtspositie van de verdachte binnen het strafproces en op de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman met name wat deze beperking inhoudt, wanneer en door wie het opgelegd mag worden en welke

¹⁵ Cleieren 2005, p. 65

¹⁶ Cleieren 2005, p. 65

¹⁷ Cleieren 2005, p. 65

¹⁸ Cleieren 2005, p. 74

¹⁹ SJB 2022, no. 3, p. 44- 45

rechtsmiddelen staan open tegen zo'n beperking. Het opleggen van een beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman wordt ook wel contact verbod genoemd.

1.2 De bestanddelen van artikel 40 lid 2 Sv

Artikel 40 Sv luidt als volgt:

1. *“De raadsman heeft vrije toegang tot de verdachte die rechtens zijn vrijheid is ontnomen, kan hem alleen spreken en met hem brieven wisselen zonder dat van de inhoud door anderen wordt kennis genomen, een en ander onder het vereiste toezicht, met inachtneming van de huishoudelijke reglementen, en zonder dat het onderzoek daardoor mag worden opgehouden.*
2. *Indien uit bepaalde omstandigheden een ernstig vermoeden voortvloeit dat het vrije verkeer tussen raadsman en verdachte, hetzij zal strekken om de verdachte bekend te maken met enige omstandigheid, waarvan hij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet blijven, hetzij wordt misbruikt voor pogingen om de opsporing der waarheid te belemmeren, kan tijdens het gerechtelijk vooronderzoek de rechter-commissaris en overigens tijdens het voorbereidend onderzoek de vervolgingsambtenaar, telkens bevelen dat de raadsman geen toegang tot de verdachte zal hebben of deze niet alleen zal mogen spreken en dat brieven of andere stukken, tussen raadsman en verdachte gewisseld, niet zullen worden uitgereikt. Het bevel omschrijft de bepaalde omstandigheden in de voorgaande zin bedoeld; het beperkt de vrijheid van verkeer tussen raadsman en verdachte niet meer en wordt voor niet langer gegeven dan door die omstandigheden wordt gevorderd, en is in elk geval slechts gedurende ten hoogste acht dagen van kracht. Van het bevel geschiedt onverwijld schriftelijk mededeling aan de raadsman en aan de verdachte.*
3. *De verdachte en zijn raadsman kunnen tegen het bevel binnen drie dagen na die mededeling een bezwaarschrift indienen bij het Hof van Justitie, dat zo spoedig mogelijk beslist, na de raadsman te hebben gehoord, althans schriftelijk opgeroepen. Het kan bij zijn beslissing het bevel opheffen, wijzigen of aanvullen.*
4. *Wanneer het betreft een persoon, die verdacht wordt van een der in de artikelen 128 - 149 van het Wetboek van Strafrecht omschreven misdrijven of van een misdrijf, waartegen levenslange gevangenisstraf is bedreigd, kan tijdens het gerechtelijk*

vooronderzoek de rechter-commissaris en overigens tijdens het voorbereidend onderzoek de vervolgingsambtenaar telkens voor een tijdvak van ten hoogste veertien dagen bevelen, dat er geen verkeer tussen de verdachte en zijn raadsman zal plaatsvinden, indien hij van oordeel is, dat het belang van het onderzoek zich daartegen bepaaldelijk verzet. Van het bevel geschiedt onverwijld schriftelijke mededeling aan de raadsman en aan de verdachte. Het voorgaande lid is van toepassing.

5. *Alle belemmeringen van het vrije verkeer tussen raadsman en verdachte, welke ingevolge een der voorgaande leden bevolen zijn, nemen een einde zodra de beschikking tot sluiting van het gerechtelijk vooronderzoek overeenkomstig artikel 218 voor de vervolgingsambtenaar onherroepelijk is geworden, of, ingeval een gerechtelijk vooronderzoek niet heeft plaatsgehad, zodra de kennisgeving van verdere vervolging of de dagvaarding ter terechtzitting in eerste aanleg is betekend.*
6. *Het bepaalde in het eerste lid is van overeenkomstige toepassing, nadat in de zaak onherroepelijk vonnis is gewezen.*²⁰

In deze paragraaf zal er slechts ingegaan worden op artikel 40 lid 1 en 2 Sv. De overige leden worden buiten beschouwing gelaten omdat het buiten de relevantie van dit onderzoek valt.

In lid 1 van dit artikel worden er 3 algemene beperkingen opgelegd namelijk²¹:

1. De communicatie tussen de verdachte en de raadsman is onderworpen aan het vereiste toezicht. Hierbij gaat het om de toezicht op ontvluchting, de veiligheid van de raadsman en het waken tegen misbruiken bij het schriftelijk verkeer tussen de verdachte en de raadsman.
2. De huishoudelijke reglementen van de inrichting dienen in acht genomen te worden. Bijvoorbeeld in het reglement is bepaald dat de raadsman gedurende nachtelijke uren geen toegang tot zijn cliënt heeft.
3. Het vrije verkeer mag het onderzoek niet ophouden. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de situatie dat gedurende de termijn van inverzekeringstelling, de verdachte bij de advocaat kan worden weggehaald indien de politie nog vóór de afloop van die termijn de verdachte nog wenst te verhoren.

²⁰ Wetboek van Strafvordering

²¹ Corstens 2008, p. 101- 102

In lid 2 van dit artikel wordt er een bijzondere beperking opgelegd namelijk de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. De beperking houdt in dat de raadsman geen toegang tot de verdachte heeft, hem niet alleen mag spreken en de uitgewisselde brieven of andere stukken niet zullen worden uitgereikt.²² In dit kader heeft de wetgever twee maatstaven genoemd: indien uit omstandigheden een ernstig vermoeden bestaat dat het vrije verkeer:

1. er toe zal leiden dat de verdachte wordt bekend gemaakt met enige omstandigheid waarvan hij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet blijven;
2. wordt misbruikt voor pogingen om de opsporing in het kader van waarheidsvinding te belemmeren.²³

1.3 Het opleggen van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman

Elke verdachte heeft recht op een effectieve verdediging. Daarvoor is het noodzakelijk dat zowel aan de raadsman als verdachte bepaalde rechten/ bevoegdheden worden toegekend. Enkele voorwaarden voor een effectieve verdediging zijn:

- het recht van de verdachte op juridische bijstand van een raadsman;
- het recht van zowel de raadsman als de verdachte om vertrouwelijk, schriftelijk al dan niet mondeling te kunnen communiceren;
- het recht van zowel de raadsman als de verdachte om kennis te nemen van de processtukken.²⁴

Het recht van vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman is een fundamentele recht van de verdachte. Echter kan er op dit recht een beperking opgelegd worden. In de volgende paragraaf wordt er ingegaan op de beperking van dit recht. De wetgever is van mening geweest dat het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman te ver ging en heeft dus derhalve nodig gevonden dat het vrije verkeer beperkt wordt in bepaalde omstandigheden.²⁵ De beperking van

²² Corstens 2008, p. 102

²³ Corstens 2008, p. 102

²⁴ Cleieren 2005, p. 133

²⁵ Cleieren 2005, p. 140

het recht op vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman oftewel het contactverbod wordt in de opsporingsfase en in het gerechtelijk vooronderzoek opgelegd.

De bevoegde instantie

In de opsporingsfase wordt de beperking door de OvJ opgelegd en in het gerechtelijk vooronderzoek (GVO) door de RC. De rede dat er een contactverbod wordt opgelegd heeft te maken met het feit dat de verdachte tijdelijk onkundig moet blijven van omstandigheden in het kader van waarheidsvinding. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld de omstandigheid dat de verdachte zijn eigen verklaringen kan aanpassen aan de door medeverdachten en getuigen afgelegde verklaringen vooral in een geval waar de raadsman de medeverdachten ook vertegenwoordigd of een getuigenverhoor bij de RC heeft bijgewoond. In zo'n geval kan de verdachte in een vroeger stadium geïnformeerd worden dan dat de OvJ of de RC het wenselijk achten.²⁶ Het recht van vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman wordt hierdoor misbruikt door de raadsman met als doel de waarheidsvinding te belemmeren.²⁷

De procedure voor het opleggen van de beperking

In het bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman dient opgenomen te zijn waarop het ernstig vermoeden is gebaseerd waardoor de waarheidsvinding belemmerd kan worden. Slechts een vermoeden van misbruik is niet voldoende.²⁸ Een bevel tot beperking van het vrije verkeer mag niet langer duren dan dat het wenselijk is onder de gegeven omstandigheden en duurt maximaal acht dagen.²⁹ Echter kan het bevel meerdere malen opgelegd of verlengd worden. Ook dient het bevel schriftelijk aan de raadsman en de verdachte mede gedeeld te worden.³⁰

De rechtsmiddelen

Tegen het bevel van de OvJ of de RC kunnen zowel de verdachte als zijn raadsman bezwaar aantekenen bij het Hof van Justitie (HvJ). Het bezwaarschrift dient binnen drie (3) dagen na betekening/ mededeling van het bevel ingediend te worden waarbij het HvJ, na de raadsman te

²⁶ Cleieren 2005, p. 139

²⁷ Cleieren 2005, p. 140

²⁸ Cleieren 2005, p. 140

²⁹ Artikel 40 lid 2 Sv

³⁰ Artikel 40 lid 2 Sv

hebben gehoord of schriftelijk te hebben opgeroepen, zo spoedig mogelijk voorziet in de zaak. Hetgeen kan leiden tot opheffing, wijziging of aanvulling van het bevel.³¹

Einde beperking

De beperking op het recht van vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman eindigt op het moment dat het GVO is beëindigd of het GVO niet heeft plaatsgevonden of de betekening van de kennisgeving van verdere vervolging of dagvaarding in eerste aanleg heeft plaatsgevonden.³²

Rechtsgevolgen bij niet naleving

Indien de rechten gegeven in het eerste lid van artikel 40 Sv niet worden nageleefd vormt dit een ernstige inbreuk op de beginselen van behoorlijk procesorde. Bij niet naleving van artikel 40 kan de rechter ertoe overgaan om het OM niet-ontvankelijk te verklaren of bewijsuitsluiting of strafvermindering op te leggen. Daarnaast kan de OvJ ook persoonlijk op grond van onrechtmatige daad aansprakelijk gesteld worden als aan de verdachte ten onrechte contact met de raadsman is onthouden en evident is dat het recht op vrij verkeer hierdoor is geschonden.³³

1.4 Tussenconclusie

Door de wetgever is gezocht naar een evenwicht tussen het belang van de overheid en het belang van de verdachte. Daarom is het belangrijk dat aan de verdachte bepaalde rechten worden toegekend voor een effectieve verdediging. De belangrijkste rechten van een verdachte binnen het strafproces zijn het recht op een raadsman en het recht op een eerlijk proces.

Tegen de achtergrond van het equality of arms beginsel is het belangrijk dat de verdachte wordt vertegenwoordigd door een raadsman en het recht op vrij verkeer heeft met deze. Echter kan ingevolge artikel 40 lid 2 Sv een beperking opgelegd worden op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman indien uit omstandigheden een ernstig vermoeden bestaat dat het vrije verkeer ertoe zal leiden dat verdachte bekend wordt gemaakt met enige

³¹ Artikel 40 lid 3 Sv

³² Artikel 40 lid 5 Sv

³³ Cleieren 2005, p. 141

omstandigheid, waarvan hij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet blijven of indien het vrije verkeer wordt misbruikt om de waarheidsvinding te belemmeren.

De beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman wordt in de opsporingsfase door de OvJ en tijdens het GVO door de RC opgelegd, telkens voor een duur van acht (8) dagen zolang de omstandigheid zich voordoet. Dergelijk bevel wordt onverwijld schriftelijk medegedeeld aan de raadsman en de verdachte. Hiertegen kunnen de raadsman en de verdachte binnen drie (3) dagen bezwaarschrift indienen bij het HvJ. Hierover wordt er zo spoedig mogelijk een besluit genomen wat kan leiden tot opheffing, wijziging of aanvulling van het bevel.

De beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman eindigt op het moment dat het GVO is afgesloten of geen voortgang meer heeft gehad of de kennisgeving van verdere vervolging of dagvaarding ter terechtzitting in eerste aanleg is betekend. Niet naleving van de rechten krachtens artikel 40 Sv. is in strijd met de beginselen van behoorlijk procesorde. In zo'n geval kan de rechter het OM niet-ontvankelijk verklaren of bewijsuitsluiting of strafvermindering opleggen. Ook kan de OvJ in persoon aansprakelijk gesteld worden indien aan de verdachte contact met zijn raadsman is onthouden.

2 Het recht van de verdachte op een eerlijk proces binnen het internationaal recht en de toetsing van de Surinaamse wetgeving aan artikel 14 IVBPR

2.1 Inleiding

In het internationale recht zijn verdragen de belangrijkste formele bron. Een verdrag is een geschreven overeenkomst tussen twee of meer staten, waarbij die staten elkaar rechten toekennen en verplichtingen jegens elkaar aangaan.³⁴ Een belangrijke principe van verdragen is: ‘Pacta sunt servanda’ (belofte maakt schuld) dat wil zeggen dat partijen de afspraken dienen na te leven.³⁵

Tegenwoordig zijn er in tal van verdragen de fundamentele rechten van de mens vastgelegd. Ook een verdachte/ gedetineerde heeft recht op deze fundamentele mensen rechten omdat zij- desondanks ze een strafbaar feit hebben gepleegd- niet inhumain behandeld mogen worden conform de verschillende mensen rechten verdragen.

Deze fundamentele rechten- ook wel beginselen voor goede procesorde- vormen binnen het strafproces een belangrijke rechtsbron welke ertoe bijdragen dat het strafproces voor de verdachte op een eerlijke en oprechte manier verloopt, waarbij de verdachte in staat gesteld wordt op een behoorlijke manier zijn verdediging te voeren.³⁶ Ook dragen de beginselen ertoe dat justitiële organen de aan hen toekomende bevoegdheden niet misbruiken.³⁷

De beginselen die binnen het strafprocesrecht voorkomen zijn onder andere³⁸:

- het legaliteitsbeginsel
- het fair play beginsel (recht op een eerlijk proces)
- het vertrouwensbeginsel
- het equality of arms beginsel

³⁴ Kooimans 2000, p. 12

³⁵ <https://www.cultureelwoordenboek.nl/wet-en-recht/pacta-sunt-servanda/>, geraadpleegd d.d. 25-01-2025

³⁶ <https://01-strafrecht-advocaat.nl/beginselen-van-een-goede-procesorde/>, geraadpleegd d.d. 03-02-2025

³⁷ Dougle 2022, p. 8

³⁸ <https://01-strafrecht-advocaat.nl/beginselen-van-een-goede-procesorde/>, geraadpleegd d.d. 03-02-2025

- het ne bis in idem (verbod op dubbele vervolging)
- het beginsel van zuiverheid van oogmerk
- het gelijkheidsbeginsel
- het beginsel van de redelijke en billijke belangenafweging
- het onschuldpresumptie beginsel

In het kader van dit onderzoek wordt er in de volgende paragrafen slechts ingegaan op het fair play beginsel (recht op een eerlijk proces) en de rechten die de verdachte op grond van dit beginsel ontleen zowel internationaal als nationaal.

2.2 De rechten van de verdachte

2.2.1 Het Verdragsrecht vs. de Surinaamse wetgeving

Het internationale verdragsrecht inzake de mensenrechten heeft een grote invloed op het strafprocesrecht. Het stelt minimumeisen voor een behoorlijke strafprocedure.³⁹ Zo spelen binnen het strafprocesrecht een aantal mensenrechten verdragen een cruciaal rol. Te denken valt aan het EVRM, het IVBPR of BuPo verdrag en het AVRVM.

De verschillende verdragen voorzien in een aantal grondrechten (mensenrechten) die het strafprocesrecht raken en binnen de rechtsorde rechtstreekse werking hebben.⁴⁰ Het doel van de verdragen is om de fundamentele rechten en vrijheden te garanderen en de burger vooral te beschermen tegen willekeur van de staat. De autoriteiten mogen niet naar eigen goeddunken en zonder goede reden inbreuk maken op de rechten conform de verdragen dat wil zeggen dat zij een dergelijke inbreuk alleen mogen maken als de wet of het recht hun dat toestaat.⁴¹ Kortom zijn de autoriteiten dus bij hun optreden tegen de burger gebonden aan het recht. Ook het legaliteitsbeginsel is geïncorporeerd in de verdragen.⁴²

³⁹ Cleieren 2005, p. 3

⁴⁰ Keulen 2010, p. 18

⁴¹ Keulen 2010, p. 66- 67

⁴² Keulen 2010, p. 67

De belangrijkste verdragsrechten met betrekking tot het strafprocesrecht zijn neergelegd in de artikelen 5, 6 en 8 EVRM.⁴³ Soortgelijke bepalingen zijn ook terug te vinden in de artikelen 9, 14 en 17 IVBPR en artikelen 7, 8 en 11 AVRVM.

In het onderstaand tabel wordt een weergave gegeven van de hierboven genoemde verdragsbepalingen en de rechten die hierin zijn opgenomen.

Tabel 1 Fundamentele rechten van de verdachte

Recht op vrijheid en veiligheid	Recht op een eerlijk proces	Recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven.
Artikel 5 EVRM	Artikel 6 EVRM	Artikel 8 EVRM
Artikel 9 IVBPR	Artikel 14 IVBPR	Artikel 17 IVBPR
Artikel 7 AVRVM	Artikel 8 AVRVM	Artikel 11 AVRVM

In dit onderzoek zal er verder slechts ingegaan worden op artikel 14 IVBPR.

Artikel 14 IVBPR luidt als volgt⁴⁴:

“1. Allen zijn gelijk voor de rechter en de rechterlijke instanties. Bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolgning, of het vaststellen van zijn burgerlijke rechten en verplichtingen in een rechtsgeding, heeft een ieder recht op een eerlijke en openbare behandeling door een bevoegde, onafhankelijke en onpartijdige bij de wet ingestelde rechterlijke instantie. De terechtzitting kan geheel of ten dele met gesloten deuren plaatsvinden, hetzij in het belang van de goede zeden, de openbare orde of de nationale veiligheid in een democratische samenleving, hetzij wanneer het belang van het privé leven van de partijen bij het proces dit vereist, hetzij voorzover de rechter dit strikt noodzakelijk acht op grond van de overweging, dat een openbare behandeling het belang van de rechtspraak zou schaden; evenwel zal elk vonnis dat wordt gewezen in een strafrechtelijk of burgerrechtelijk geding openbaar zijn, tenzij het belang van jeugdige personen zich daartegen verzet of het proces echtelijke twisten of de voogdij over kinderen betreft.

⁴³ Keulen 2010, p. 18

⁴⁴https://www.kcbr.nl/sites/default/files/Internationaal_Verdrag_inzake_Burgerrechten_en_Politieke_Rechten.pdf, geraadpleegd d.d. 07-02-2025

2. Een ieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd wordt voor onschuldig gehouden, totdat zijn schuld volgens de wet is bewezen.
3. Bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolging heeft een ieder, in volle gelijkheid, recht op de volgende minimumgaranties:
 - a. onverwijld en in bijzonderheden, in een taal die hij verstaat, op de hoogte te worden gesteld van de aard en de reden van de tegen hem ingebrachte beschuldiging;
 - b. te beschikken over voldoende tijd en faciliteiten die nodig zijn voor de voorbereiding van zijn verdediging en zich te verstaan met een door hemzelf gekozen raadsman;
 - c. zonder onredelijke vertraging te worden berecht;
 - d. in zijn tegenwoordigheid te worden berecht, zichzelf te verdedigen of de bijstand te hebben van een raadsman naar eigen keuze; ingeval hij geen rechtsbijstand heeft, van het recht daarop in kennis te worden gesteld; rechtsbijstand toegewezen te krijgen, indien het belang van de rechtspraak dit eist, en zonder dat daarvoor betaling van hem kan worden verlangd, indien hij niet over voldoende middelen beschikt;
 - e. de getuigen à charge te ondervragen of te doen ondervragen en het oproepen en de ondervraging van getuigen à décharge te doen geschieden op dezelfde voorwaarden als het geval is met de getuigen à charge;
 - f. zich kosteloos te doen bijstaan door een tolk, indien hij de taal die ter zitting wordt gebezigd niet verstaat of niet spreekt;
 - g. niet te worden gedwongen tegen zichzelf te getuigen of een bekentenis af te leggen.
4. Wanneer het jeugdige personen betreft, dient rekening te worden gehouden met hun leeftijd en de wenselijkheid hun reclassering te bevorderen.
5. Een ieder die wegens een strafbaar feit is veroordeeld heeft het recht de schuldigverklaring en veroordeling opnieuw te doen beoordelen door een hoger rechtscollege overeenkomstig de wet.
6. Indien iemand wegens een strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld en het vonnis vervolgens is vernietigd, of indien hem daarna gratie is verleend, op grond van de overweging dat een nieuw of een pas aan het licht gekomen feit onomstotelijk aantoonde dat van een gerechtelijke dwaling sprake is, wordt degene die, als gevolg van die veroordeling, straf heeft ondergaan, overeenkomstig de wet schadeloos gesteld, tenzij wordt aangetoond dat het niet tijdig bekend worden van het onbekende feit geheel of gedeeltelijk aan hemzelf te wijten was.
7. Niemand mag voor een tweede keer worden berecht of gestraft voor een strafbaar feit

waarvoor hij reeds overeenkomstig de wet en het procesrecht van elk land bij onherroepelijke uitspraak is veroordeeld of waarvan hij is vrijgesproken.”

Hieronder volgt een analyse van artikel 14 IVBPR.

- Lid 1: hierin is het recht op een eerlijk proces neergelegd. Het fair play beginsel is in deze bepaling terug te vinden. Verder is het recht op een openbare behandeling, voor zover het geval dat toelaat ook hierin terug te zien.
- Lid 2: hierin is het beginsel van de onschuldpresumptie terug te vinden. Zolang de schuld van de verdachte niet is bewezen dient hij als onschuldig behandeld te worden.
- Lid 3: hierin zijn de minimale rechten van een verdachte aangegeven. In het licht van het recht op een eerlijk proces zijn er aan de verdachte tal van andere rechten toegekend zoals:
 - Sub a: het recht om onverwijld geïnformeerd te worden over het strafbaar feit dat hij heeft begaan;
 - Sub b: het recht om kennis te nemen van de processtukken en zich voor te bereiden op zijn verdediging in vertegenwoordiging van een door hemzelf gekozen raadsman;
 - Sub c: het recht om binnen een redelijk termijn te worden berecht;
 - Sub d: het recht op een raadsman;
 - Sub e: het recht op hoor en wederhoor;
 - Sub f: het recht op kosteloze vertaling en vertolking;
 - Sub g: het zwijgrecht (het nemo tenetur- beginsel);
- Lid 4: reclassering van de jeugdige personen: is gericht op jeugdigen die in aanraking komen met de justitie en politie. Het doel is om ervoor te zorgen dat deze jeugdigen de nodige begeleiding krijgen (opvoeding en ontwikkeling) zodat zij weer terug kunnen keren in de samenleving.
- Lid 5: Het recht om in hoger beroep te gaan tegen een vonnis. Indien een verdachte niet eens is met een veroordeling heeft hij het recht om deze te doen beoordelen door een hogere rechtscollege;
- Lid 6: het recht op schadevergoeding ingeval van een gerechtelijke dwaling. Indien een verdachte voor een strafbaar feit onherroepelijk is veroordeeld en het vonnis is vernietigd of gratie is verleend en door nieuwe of pas aan het licht gekomen feiten blijkt

dat er onomstotelijk sprake is van een rechterlijke dwaling, wordt de persoon overeenkomstig de wet schadeloos gesteld;

- Lid 7: het Ne bis in Idem beginsel is hier terug te vinden. Een persoon mag niet voor een tweede keer berecht of gestraft worden voor het zelfde misdrijf waarvoor hij al reeds eerder is berecht of vrijgesproken.

Belangrijk in dit onderzoek is het recht op een raadsman zoals reeds eerder in hoofdstuk 1 is belicht. We zien dus dat artikel 14 IVBPR de verplichting voor de staat teweeg brengt om ervoor te zorgen dat de strafrechtpleging op een zodanige manier wordt ingericht dat de verdachte een eerlijk proces krijgt.⁴⁵ De uitvoering van de verdragsbepalingen moet verwezenlijkt worden in het functioneren van de wetgever en het optreden van de justitiële autoriteiten met andere woorden de staat dient voorzien te zijn van een goede wetgeving en een behoorlijke toepassing daarvan.⁴⁶

De bescherming van de rechten van verdachten is niet alleen een verplichting van de staat, maar ook een fundamenteel aspect van een rechtvaardig en eerlijk rechtssysteem⁴⁷. Suriname is sinds 28 december 1976 partij bij het IVBPR, derhalve hebben de verdragsbepalingen met betrekking tot het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman ook rechtsgelding in Suriname.⁴⁸ Deze twee fundamentele rechten van de verdachte volgens artikel 14 IVBPR zijn in de volgende Surinaamse wetgevingsproducten geïncorporeerd:

⁴⁵ Keulen 2010, p. 67

⁴⁶ Keulen 2010, p. 67

⁴⁷ Kempen 2019, p. 95

⁴⁸ SJB 2022, nr. 3, p. 47

Tabel 2 De nationale wetgeving

De rechten	Grondwet	Wetboek van Strafvordering	Wetsbepaling
Recht op een eerlijk proces	Artikel 10	Artikel 1	<p>Artikel 10 GW: Een ieder heeft bij aantasting van zijn rechten en vrijheden aanspraak op een eerlijke en openbare behandeling van zijn klacht binnen redelijke termijn door een onafhankelijke en onpartijdige rechter.</p> <p>Artikel 1 Sv: Strafvordering heeft alleen plaats op de wijze bij wet voorzien.</p>
Recht op een raadsman	Artikel 12	Artikel 30	<p>Artikel 12 GW:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Een ieder kan zich in rechte doen bijstaan. 2. De wet stelt regels omtrent het verlenen van rechtsbijstand aan minder draagkrachtigen. <p>Artikel 30 Sv:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De verdachte is te allen tijde bevoegd een of meer raadslieden te kiezen. Van zijn bevoegdheid wordt de verdachte zo spoedig mogelijk na de aanhouding, doch in elk geval voordat het eerste verhoor aanvangt, mededeling gedaan. 2. Tot de keuze van een of meer raadslieden is ook de wettige vertegenwoordiger van de verdachte bevoegd. 3. Is de verdachte verhinderd van zijn wil te dien aanzien te doen blijken en

			<p>heeft hij geen wettige vertegenwoordiger, dan is zijn echtgenoot of de meest gerede der bloed- of aanverwanten, tot de vierde graad ingesloten tot die keuze bevoegd.</p> <p>4. De ingevolge het tweede of derde lid gekozen of de toegevoegde raadsman treedt af, zodra de verdacht zelf een raadsman heeft gekozen.</p> <p>5. Bij staatsbesluit kan worden geregeld, op welke wijze van een keuze ingevolge het eerste, tweede of derde lid dient te blijken.</p>
--	--	--	--

In artikel 10 GW is het recht op een eerlijk proces vastgelegd. Een ieder heeft op grond van de in dit artikel vastgestelde fundamenteel recht de mogelijkheid om zijn of haar klachten en geschillen op een eerlijke manier voor te leggen aan de rechter. Het waarborgt ook dat de behandeling van deze klachten openbaar is en binnen een redelijke termijn plaatsvindt, wat bijdraagt aan de transparantie en rechtvaardigheid van het rechtssysteem.

Het recht op een eerlijk proces komt verder tot uiting in artikel 1 Sv. Dit artikel bepaalt dat de procedures voor strafvervolgning strikt moeten volgen wat in de wet is vastgelegd. Het waarborgt dat de rechten van de betrokkenen worden gerespecteerd en dat de rechtsgang eerlijk en transparant is. Het is een belangrijk principe in het strafrecht dat ervoor zorgt dat iedereen gelijk wordt behandeld en dat er geen willekeurige of onrechtmatige vervolging plaatsvindt.

In artikel 12 GW is het recht op een raadsman vastgesteld. Op grond van de in dit artikel vastgelegde fundamenteel recht heeft een ieder het recht om zich te laten bijstaan door een advocaat of een andere juridische vertegenwoordiger wanneer ze een rechtszaak aanspannen of betrokken zijn bij een juridische procedure. Dit is belangrijk om ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot juridische hulp, ongeacht hun kennis van het recht. De wet dient verder ook te voorzien op het verlenen van rechtsbijstand aan degenen met een laag inkomen of beperkte financiële middelen. Dit zorgt ervoor dat ook zij de mogelijkheid hebben om juridische bijstand te krijgen, zodat ze hun rechten kunnen verdedigen.

Het recht op een raadsman is verder vastgelegd in artikel 30 Sv. Lid 1 van dit artikel bepaalt dat de verdachte de keuze van raadslieden heeft dat betekent dat de verdachte altijd het recht heeft om een of meer advocaten te kiezen. Het is belangrijk dat hij of zij hierover geïnformeerd wordt zo snel mogelijk na de aanhouding en in ieder geval vóór het eerste verhoor. Dit zorgt ervoor dat de verdachte goed voorbereid is en zijn of haar rechten kan verdedigen. Lid 2 bepaalt dat indien de verdachte niet in staat is om zelf een raadsman te kiezen, de wettelijke vertegenwoordiger deze keuze kan maken. Dit is belangrijk voor minderjarigen of mensen die om andere redenen niet zelf kunnen beslissen. Lid 3 bepaalt dat indien de verdachte geen wettelijke vertegenwoordiger heeft en niet in staat is om zelf een keuze te maken, de echtgenoot of de dichtstbijzijnde familieleden (tot de vierde graad) deze keuze kan maken. Dit biedt extra bescherming voor de rechten van de verdachte. Lid 4 bepaalt dat indien de verdachte later zelf een raadsman kiest, treedt de eerder gekozen of toegewezen raadsman dan af. Dit zorgt ervoor dat de verdachte altijd de controle heeft over wie hem of haar vertegenwoordigt. En in lid 5 is

er ruimte vrijgelaten om nadere regels vast te leggen omtrent de keuze van raadslieden door wettelijke vertegenwoordiger of familieleden.

De wetsbepalingen bieden de waarborgen dat de verdachte zich adequaat kan verdedigen tegen de staat en stellen hem in de gelegenheid gebruik te maken van de verdedigingsrechten zonder inmenging of censuur.⁴⁹

2.2.2 De verhouding tussen het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman

Het recht van de verdachte op een eerlijk proces dient ruim opgevat te worden en kent daarbij enkele eisen of elementen die het volgende omvatten:

- het recht op een openbare behandeling,
- binnen redelijk termijn,
- door een onafhankelijk en onpartijdig gerecht,
- dat bij wet is ingesteld.⁵⁰

Een gedegen onderzoek naar de gegrondheid van de beschuldiging moet voorkomen dat een burger die beschuldigd wordt van een strafbaar feit onterecht wordt veroordeeld.

Het recht op een eerlijk proces wordt gezien als een waarborg om willekeur te voorkomen.⁵¹ Daar tegenover staat nu dat de belangrijkste waarborg om die willekeur te voorkomen verankerd is in het recht op verdediging. Het recht op een eerlijk proces geeft de procespartijen de mogelijkheid om op gelijkwaardige wijze deel te nemen aan de rechtsstrijd met andere woorden er dient sprake te zijn van ‘equality of arms’.⁵² De verdachte moet op gelijke voet staan met het OM en in staat zijn zich zelf te verdedigen of te doen verdedigen.

Dit is ook opmerkelijk in de verhouding van artikel 14 lid 1 IVBPR ten opzichte van artikel 14 lid 3 IVBPR. Lid 1 geeft het recht aan de verdachte op een eerlijk proces en lid 3 somt een aantal minimumrechten op die aan de verdachte toekomen, zoals het recht op rechtsbijstand/ raadsman en het recht om getuigen te ondervragen.⁵³ Belangrijk is om te onderstrepen dat het

⁴⁹ Spronken 2003, p. 53-58

⁵⁰ Keulen 2010, p. 85

⁵¹ Keulen 2010, p. 85

⁵² Keulen 2010, p. 85

⁵³ Keulen 2010, p. 85

recht op een eerlijk proces als een geheel benaderd dient te worden en niet dat elk recht afzonderlijk getoetst moet worden om na te gaan of er sprake is van schending van een verdragsbepaling.⁵⁴ Ondanks de tekortkomingen in het proces, kan de procedure als geheel eerlijk zijn geweest omdat er alles op alles is gedaan om voldoende gelegenheid tot verdediging te bieden.⁵⁵

2.3 Tussenconclusie

In dit hoofdstuk wordt duidelijk dat verdragen een cruciale rol spelen in het internationale recht, vooral als het gaat om de bescherming van fundamentele mensenrechten, waaronder de rechten van verdachten in strafprocedures. De fundamentele rechten, zoals vastgelegd in verschillende internationale verdragen, waarborgen dat ook verdachten, ondanks hun strafbare feiten, niet inhumaan behandeld mogen worden.

Dit vormt de basis voor een eerlijke en transparante rechtsgang, waarbij de verdachte in staat wordt gesteld om adequaat zijn verdediging te voeren. De beginselen van goede procesorde, zoals het legaliteitsbeginsel en het recht op een eerlijk proces, zijn essentieel om willekeur te voorkomen en de rechten van de verdachte te beschermen.

Specifiek wordt in dit onderzoek het 'fair play' beginsel en de rechten die hieruit voortvloeien, zowel op internationaal als nationaal niveau, belicht. Artikel 14 van het IVBPR biedt een gedetailleerd overzicht van de rechten van verdachten, zoals het recht op een eerlijke en openbare behandeling, het recht op rechtsbijstand, en de onschuldpresumptie. Deze rechten zijn ook verankerd in de Surinaamse wetgeving, wat aantoont dat Suriname zich heeft gecommitteerd aan de internationale normen voor mensenrechten.

De analyse van de verhouding tussen het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman benadrukt dat deze rechten onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Een eerlijk proces kan alleen worden gewaarborgd als de verdachte de mogelijkheid heeft om zich adequaat te verdedigen, wat de noodzaak van rechtsbijstand onderstreept. Het is van belang dat deze rechten als een geheel worden benaderd, zodat de integriteit van het proces als geheel gewaarborgd blijft, zelfs als er zich tekortkomingen voordoen.

⁵⁴ Keulen 2010, p. 86

⁵⁵ Keulen 2010, p. 86

3 Toetsing van de Surinaamse rechtspraktijk met betrekking tot de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman aan artikel 14 IVBPR

3.1 Inleiding

Het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman vormt een essentieel element van het recht op een eerlijk proces, zoals gewaarborgd in onder meer artikel 14 IVBPR. Niettemin kunnen zich situaties voordoen waarin dit recht wordt beperkt, bijvoorbeeld om de orde in de inrichting te handhaven of om het onderzoek niet te belemmeren. Beperkingen op dit recht raken de kern van het recht op rechtsbijstand en dienen dan ook met grote zorgvuldigheid te worden beoordeeld. In dit hoofdstuk wordt onderzocht onder welke voorwaarden dergelijke beperkingen toelaatbaar zijn, welke toetsingsmaatstaven daarbij worden gehanteerd en hoe de Surinaamse rechtspraak hierop reflecteert. Belangrijk is de vraag: hoe kan ervoor gezorgd worden dat de rechten van de verdachte gewaarborgd blijven, ook als er beperkingen worden opgelegd?

3.2 Interviews in het kader van de praktische toepassing, waardering en toetsing van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman

In het kader van dit onderzoek zijn er binnen de Surinaamse rechtspraktijk een aantal interviews afgenomen van verschillende actoren die partij zijn in de strafrechtspleging. De interviews zijn afgenomen bij de:

- Officieren van Justitie namelijk mr. S. Garib en mr. M. Winter,
- Advocaten namelijk mr. Ch. Algoe en mr. Rambharos en
- Rechters namelijk mr. J. Kasdipowidjojo en mr. Charan.

Hierdoor is getracht om enig beeld te verkrijgen van de praktische toepassing, waardering en toetsing van de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. De bevindingen geven een inzicht in:

1. de juridische en praktische rechtvaardiging van de beperking
2. de impact op het recht op een eerlijk proces
3. de rol van rechters in het toetsen van de beperkingsmaatregel
4. aanbevelingen voor verbetering van de huidige regelgeving en praktijk

Er is een duidelijke spanningsveld tussen de noodzaak van effectief strafrechtelijk onderzoek en de bescherming van de verdedigingsrechten van de verdachte. Voor het OM is de beperkingsmaatregel een onmisbare instrument in complexe strafzaken en voor de advocaten is het een risico voor willekeur en gebrek aan rechtswaarborgen. De rol van de rechters is cruciaal in het bewaken van proportionaliteit met andere woorden zij dienen steeds te toetsen of de beperking daadwerkelijk bijdraagt aan het onderzoek, is het noodzakelijk (er mag geen mildere maatregel mogelijk zijn om hetzelfde doel te bereiken) en is het evenredig (de ernst van de ingreep moet opwegen tegen het maatschappelijk belang).⁵⁶

Hieronder volgt een analyse van de afgenomen interviews bij de advocaten, gevolgd door de Officieren van Justitie en de rechters.

⁵⁶ Interview Rechters

Tabel 3 Analyse van de interviews met de advocaten

Aspecten van de vragenlijst	Advocaat A	Advocaat B	Conclusie
1. Achtergrond en praktijk ervaring:			
	Als oud OvJ en als advocaat heeft Advocaat A, 30 jaren ervaring in het strafrecht en daarmee ook ervaring met betrekking tot de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.	Als advocaat zit Advocaat B 10-11 jaren in de strafrechtspleging en heeft ervaring met betrekking tot de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.	De advocaten hebben de relevante praktijkervaring.
2. Waardering van het recht op communicatie:			
<ul style="list-style-type: none"> • Belang van vrij verkeer tussen raadsman en verdachte 	Het recht op een raadsman en het zwijgrecht worden als fundamenteel voor een eerlijk proces benadrukt door Advocaat A. Verder vindt zij dat het opleggen van een beperking een inbreuk is op het recht op een fair trial, tenzij er uitzonderlijke gevallen zijn.	Het recht op vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman wordt door Advocaat B als essentieel gezien voor rechtsbijstand, des te meer omdat de verdachte geen juridische kennis draagt en afhankelijk is van zijn advocaat.	De advocaten zijn de mening toegedaan dat het recht op een raadsman en het recht op vrij verkeer in het verlengde van een eerlijk proces cruciaal zijn. Naast de juridische grondslagen is de praktische noodzaak voor de verdachte benadrukt.

<ul style="list-style-type: none"> • Waarborging van de rechten in de praktijk 	<p>Advocaat A is heel kritisch over de praktijk. Volgens haar past het OM de maatregel van beperking van het vrije verkeer heel ruim toe zonder de reden van zo'n beperking te motiveren, wat in strijd is met de wet.</p>	<p>Volgens Advocaat B zijn de rechten wel voldoende gewaarborgd in de praktijk want de politie en het OM verlenen meestal hun mede werking wel.</p>	<p>De advocaten zijn een andere mening toegedaan op dit punt mogelijk vanwege verschillen in de praktijk ervaring in verschillende rechtszaken. Advocaat A geeft structurele misstanden aan terwijl advocaat B een positiever beeld schetst.</p>
<p>3. Beperkingen in de praktijk:</p>			
<ul style="list-style-type: none"> • Rechtvaardiging van de beperking 	<p>Volgens Advocaat A kunnen beperkingen van het vrije verkeer gerechtvaardigd zijn mits ze goed zijn onderbouwd, maar dit gebeurt zeer zelden.</p>	<p>Advocaat B ziet geen rechtvaardiging voor het opleggen van een beperking op het vrije verkeer. Zelfs ook niet in ernstige zaken want volgens hem heeft de verdachte juist meer rechtsbijstand nodig</p>	<p>De advocaten zijn een andere mening toegedaan op dit punt. Advocaat A accepteert de beperking op het vrije verkeer in uitzonderlijke gevallen terwijl Advocaat B principieel er tegen is.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Toepassing van criteria 	<p>Volgens Advocaat A worden de criteria van proportionaliteit, noodzakelijkheid, de aard en de duur van de beperking, het processtadium en alternatieve communicatiemogelijkheden in de praktijk niet zorgvuldig toegepast. De beperkingen zijn vaak genoeg algemeen en niet voldoende gemotiveerd hetgeen in strijd is met de wet.</p>	<p>Volgens Advocaat B ontbreken de criteria van proportionaliteit en noodzakelijkheid omdat onderzoeken heel lang duren.</p>	<p>De advocaten zijn kritisch. Advocaat A richt zich meer op de juridische tekortkomingen terwijl Advocaat B zich op de impact voor de verdachte richt.</p>
<p>4. De rol van jurisprudentie:</p>			
	<p>Volgens Advocaat A biedt jurisprudentie handvatten voor de toepassing van de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman maar de rechters zijn niet kritisch genoeg en laten het OM vaak begaan. De termijnen zoals opgenomen in de wet luidende “zo spoedig mogelijk in behandeling nemen en beslissen” zijn te rekbaar.</p>	<p>Volgens Advocaat B zijn de rechters wel kritisch, maar vaak aan de zijde van het OM.</p>	<p>De advocaten zijn een andere mening toegedaan. Advocaat A pleit meer voor de striktere termijnen en toetsing terwijl Advocaat B de rol van de rechters dubbelzinnig vindt.</p>

5. Reflectie en aanbevelingen:			
<ul style="list-style-type: none"> Aanbevelingen voor verbetering 	<p>Volgens Advocaat A kunnen de volgende punten verbeterd worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een duidelijke onderbouwing van de beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman; - Snellere behandeling van beroepen bij het HvJ (binnen 24 uur); - Introductie van een alternatieve raadsman gedurende de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman zoals dat in Nederland is geregeld. 	<p>Volgens Advocaat B kunnen de volgende punten verbeterd worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schrappen van de beperkingsregel uit de wet of de beperking voor maar acht (8) dagen opleggen; - Implementatie van een alternatieve raadsman gedurende de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman zoals dat in Nederland is geregeld. 	<p>De advocaten pleiten voor scherpere waarborgen om zodoende de rechten van de verdachte beschermd te hebben. Beiden zijn de mening toegedaan om een alternatieve raadsman gedurende de beperking te introduceren in de Surinaamse wetgeving.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Verwachtingen voor de toekomst 	<p>Volgens Advocaat A is niet al zodanig een wetswijziging nodig maar juist betere naleving van de bestaande regels.</p>	<p>Volgens Advocaat B kan in de wet de introductie van de alternatieve raadsman doorgevoerd worden.</p>	<p>De advocaten verwachten verandering in de toekomst. Advocaat A legt de focus op handhaving en</p>

			Advocaat B op hervorming.
--	--	--	------------------------------

Tabel 4 Analyse van de interviews van de Officieren van Justitie

Aspecten van de vragenlijst	OvJ A	OvJ B	Conclusie
1. Achtergrond en praktijk ervaring:			
	<p>OvJ A is sedert 2009 werkzaam bij het OM, eerst als parket- secretaris en sedert 2016 als Officier van Justitie. Hij heeft zowel als parket- secretaris als OvJ ervaring met het opleggen van de beperking van het vrije verkeer tussen raadsman en verdachte.</p>	<p>OvJ B is sedert 2012 vervolgingsambtenaar, thans Hoofd Officier van Justitie. In de eerste jaren heeft zij zich gespecialiseerd in jeugdstrafrecht en sinds de afgelopen 4/5 jaren is zij nu over gezwaaid naar volwassen strafrecht waar zij zich heeft toegelegd op grootschalige drugs gerelateerde zaken. In haar hoedanigheid heeft zij ervaring met het opleggen van de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.</p>	<p>De officieren hebben in hun hoedanigheid uitgebreide ervaring met het opleggen van de beperkingsmaatregel.</p>

2. Waardering van het recht op communicatie:			
<ul style="list-style-type: none"> Belang van vrij verkeer tussen raadsman en verdachte 	<p>Volgens OvJ A is de beperkingsmaatregel een noodzakelijk middel in het belang van het onderzoek om zodoende verklaringen van verdachten te beschermen tegen contaminatie.</p>	<p>Volgens OvJ B is er een spanningsveld tussen het recht op bijstand en de noodzaak om ernstige misdrijven op te lossen. Het is een afweging van twee belang. In het belang van het onderzoek dient dit recht voor even terzijde gelegd te worden. Beperkingen worden tijdelijk en proportioneel opgelegd.</p>	<p>De officieren rechtvaardigen de beperkingsmaatregel in het belang van het onderzoek.</p>
<ul style="list-style-type: none"> Waarborging van de rechten in de praktijk 	<p>Volgens OvJ A zijn de rechten in de praktijk voldoende gewaarborgd. De verdachte en de raadsman hebben de mogelijkheid om in beroep te gaan bij het HvJ in geval van een beperking. Daarnaast zijn standaard formulieren die gebruikt worden voor het opleggen van een beperking waarin de beperking gemotiveerd dient te worden.</p>	<p>Volgens OvJ B zijn de rechten in de praktijk voldoende gewaarborgd. De verdachte en de raadsman kunnen tegen een bevel tot beperking in hoger beroep gaan bij het HvJ. Behalve dat de wet voorziet in de waarborgen worden de rechten ook in de praktijk gewaarborgd door de wet te handhaven. Zij benadrukt de</p>	<p>De officieren zijn de mening toegedaan dat zowel de wet als de praktijk voldoende waarborgen biedt tegen de beperkingsmaatregel.</p>

		onafhankelijke rol van het OM als procespartij en de kritische toetsing door de rechters	
3. Beperkingen in de praktijk:			
<ul style="list-style-type: none"> Rechtvaardiging van de beperking 	Volgens OvJ A zijn beperkingen gerechtvaardigd bij meerdere verdachten in een strafzaak of wanneer een bekende verdachte cruciale informatie verschaft.	Volgens OvJ B zijn beperkingen gerechtvaardigd in zwaarwichtige delicten zoals moord, terrorisme, grootschalige drugs. Zij wijst ook op artikel 40 lid 4 Sv. waarin bij specifieke misdrijven een beperking van 14 dagen opgelegd kan worden.	De officieren leggen het bevel tot beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman op bij zeer ernstige misdrijven.
<ul style="list-style-type: none"> Toepassing van criteria 	Volgens OvJ A wordt er in de praktijk zorgvuldig omgegaan met het opleggen van een beperking dus er wordt gelet op proportionaliteit, noodzakelijkheid, aard en de duur van de beperking en processtadium. Over een alternatieve communicatiemogelijkheid daar is OvJ	Volgens OvJ B wordt er in de praktijk zeker wel gelet op proportionaliteit en noodzakelijkheid maar zeker ook op de aard en de duur van de beperking en het processtadium. Suriname kent geen alternatieve	De officieren benadrukken dat er in de praktijk de criteria van proportionaliteit, noodzakelijkheid, aard en de duur van de beperking en het processtadium

	<p>A nog voorzichtig over. Suriname kent dat niet en er kan bewijsvertroebeling plaats vinden vanwege een kleine gemeenschap.</p>	<p>communicatie mogelijkheden zoals bijvoorbeeld een toegevoegde advocaat.</p>	<p>zorgvuldig worden toegepast. Met betrekking tot een alternatieve communicatiemogelijkheid zoals een toegevoegde raadsman gedurende de beperking, zijn beide officieren voorzichtig mee om bewijsvertroebeling te voorkomen.</p>
<p>4. De rol van jurisprudentie:</p>			
	<p>OvJ A maakt een verwijzing naar de beschikkingen van HvJ voor richtlijnen.</p>	<p>Volgens OvJ B biedt de Surinaamse jurisprudentie duidelijke handvatten met betrekking tot de belangenafweging. De rechters zijn heel kritisch en toetsen de noodzaak en proportionaliteit scherp bij een bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.</p>	<p>OvJ A is algemeen in gegaan op de jurisprudentie terwijl volgens OvJ B de Surinaamse jurisprudentie duidelijke handvatten biedt voor het opleggen van een beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en raadsman</p>

			door de strenge rechterlijk toetsing.
5. Reflectie en aanbevelingen:			
<ul style="list-style-type: none"> Aanbevelingen voor verbetering 	OvJ A heeft geen concrete aanbevelingen tot op het moment van het interview.	Volgens OvJ B kan er gedacht worden aan de mogelijkheid tot toevoeging van een alternatieve raadsman zoals dat in Nederland maar twijfelt over de toepasbaarheid in Suriname met een kleine samenleving.	OvJ A volstaat op dit moment met de wetsbepaling en de toepassing ervan in de praktijk terwijl OvJ B neutraal blijft.
<ul style="list-style-type: none"> Verwachtingen voor de toekomst 	OvJ A heeft geen aanbevelingen.	Volgens OvJ B zijn er geen veranderingen nodig in de wet omdat het OM de beperkingsmaatregel zeer zelden oplegt. Indien de wet wordt gewijzigd zou een mogelijkheid kunnen zijn dat in de wetgeving een bepaling wordt opgenomen die aangeeft dat een beperking slechts eenmaal door de OvJ wordt opgelegd en slechts eenmaal door	OvJ B heeft praktische voorstellen gedaan voor verbetering van wetgeving hetgeen gericht is op betere waarborgen.

		hem/haar verlengd mag worden. Indien er nog meer verlengingen nodig zijn dient eerst een GVO ingesteld te worden waarbij de RC ook gelijk kan toetsen of de verlenging van de beperking proportioneel en noodzakelijk al dan niet gerechtvaardigd is.	
--	--	---	--

Tabel 5 Analyse van de interviews van de rechters

Aspecten van de vragenlijst	Rechter A	Rechter B	Conclusie
1. Achtergrond en praktijk ervaring:			
	Rechter A is gepensioneerd strafrecht docent van de Anton de Kom Universiteit van Suriname (ADEK) en thans rechter bij het HvJ. Hij heeft tot heden enkele zaken tot opheffing van de beperking van vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman behandeld.	Rechter B is sedert 2006 belast met strafzaken. Thans is hij senior lid van het HvJ en voorzitter van de strafsector en behandelt alleen hoger beroep zaken van eerste aanleg rechters waarin de verdachte of het OM in hoger beroep kunnen. Hij heeft regelmatig te maken met verzoeken tot opheffing van de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.	De rechters hebben een uitgebreide ervaring met betrekking tot verzoeken tot opheffing van de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.
2. Waardering van het recht op communicatie:			
<ul style="list-style-type: none"> Belang van vrij verkeer tussen raadsman en verdachte 	Volgens Rechter A ligt het belang van de beperkingsmaatregel erin om bewijsvertoebeling en collusie te voorkomen.	Volgens Rechter B is het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman een fundamenteel recht dat essentieel is voor een eerlijk proces. Verder benadrukt hij dat verdachten	De rechters hebben van hun optiek het belang verschillend benadrukt. Rechter A benadrukt het belang van

		als leken afhankelijk zijn van hun raadsman gedurende de strafzaak.	waarheidsvinding terwijl Rechter B de nadruk legt op de rechten van de verdachte.
<ul style="list-style-type: none"> • Waarborging van de rechten in de praktijk 	Volgens Rechter A hebben de verdachte als de raadsman de mogelijkheid om beroep aan te tekenen tegen een bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de raadsman en verdachte derhalve beschouwt hij de beroepsmogelijkheid bij het HvJ als voldoende waarborg.	Volgens Rechter B is het recht tot vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman redelijk gewaarborgd. Echter wijst hij op enkele verbeterpunten zoals incomplete dossieroverdracht en mondelinge mededelingen van de beperkingen.	De rechters vinden dat de wet voorziet in de waarborgen omtrent het recht op vrij verkeer tussen de raadsman en verdachte. Echter zijn er volgens Rechter B wel enkele punten die verbeterd kunnen worden.
3. Beperkingen in de praktijk:			
<ul style="list-style-type: none"> • Rechtvaardiging van de beperking 	Volgens Rechter A zijn beperkingen op het vrije verkeer gerechtvaardigd in gevallen waar er meerdere verdachten zijn waarvan sommigen nog vrij zijn of bij het risico voor collusie (bijvoorbeeld als dezelfde	Volgens Rechter B zijn beperkingen op het vrije verkeer gerechtvaardigd in ernstige zaken zoals terrorisme, grootschalige corruptie of gecompliceerde moordzaken. Ook bij gevaar voor collusie bijvoorbeeld	De rechters vinden de beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman in uitzonderlijke gevallen gerechtvaardigd.

	advocaat voor meerdere verdachten optreedt).	informatie uitwisseling tussen verdachten via de advocaat.	
<ul style="list-style-type: none"> Toepassing van criteria 	<p>Volgens Rechter A worden de criteria van proportionaliteit, noodzakelijkheid, de aard en de duur van de beperking, het processtadium en alternatieve communicatiemogelijkheden in de praktijk over het algemeen wel zorgvuldig toegepast. De beperkingsmaatregel wordt in de praktijk zelden toegepast door het OM.</p>	<p>Volgens Rechter B worden de criteria van proportionaliteit en noodzakelijkheid voldoende zorgvuldig toegepast. De aard en de duur van de beperking en het processtadium zijn niet voldoende zorgvuldig gewaarborgd. Daar waar de beperking niet altijd voor maximaal acht (8) dagen hoeft te duren en de beperking niet mondeling maar schriftelijk medegedeeld dient te worden. Alternatieve communicatiemogelijkheden zoals Nederland dat heeft, kent Suriname niet.</p>	<p>De rechters zijn een andere mening toegedaan op dit punt. Rechter A vindt de beperkingsmaatregel zorgvuldig toegepast terwijl Rechter B verbeterpunten noemt in de toepassing van de criteria.</p>

4. De rol van jurisprudentie:

	<p>Volgens Rechter A is de jurisprudentie duidelijk en wordt er een belangenafweging gemaakt. Belangrijk is dat de verdachte niet in zijn straf processuele belangen wordt geschaad door de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. De belangenafweging is consequent en staat centraal bij de beoordeling van de rechtmatigheid van de beperking. Toetsing door drie rechters biedt voldoende waarborgen.</p>	<p>Volgens Rechter B biedt de jurisprudentie weinig handvatten vanwege de terughoudendheid van de OvJ en de rechters in de motivering om te voorkomen dat informatie wordt vrij gegeven waarvan de verdachte en de raadsman nog onkundig moet blijven. De rechters zijn wel consequent en heel erg kritisch bij de toetsing van zo'n bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.</p>	<p>De rechters zijn de mening toegedaan dat de rechters consequent en kritisch zijn bij de toetsing en beoordeling van de rechtmatigheid van de beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. Een verschil in mening is dat Rechter A wel vindt dat de jurisprudentie duidelijk is en Rechter B juist aangeeft dat de jurisprudentie vaag is vanwege de terughoudendheid in motiveringen. Rechter A vertrouwt het systeem terwijl Rechter B op</p>
--	--	--	---

			praktische problemen wijst.
5. Reflectie en aanbevelingen:			
<ul style="list-style-type: none"> Aanbevelingen voor verbetering 	Volgens Rechter A maken niet alle verdachten gebruik van hun beroepsmogelijkheid. Een verplichte mededeling over hun beroepsmogelijkheid, analoog aan de cautie, zou moeten geschieden.	Volgens Rechter B zou conform het Nederlands model de toevoeging van een alternatieve raadsman ingevoerd kunnen worden in Suriname. Daarnaast dienen de mededelingen van de beperkingen niet mondeling maar schriftelijk te geschieden en het bevel hoeft niet in alle zaken voor de maximale duur van acht (8) dagen opgelegd te worden.	De rechters zien verbetering voor de toekomst.
<ul style="list-style-type: none"> Verwachtingen voor de toekomst 	Volgens Rechter A dient de ernst van het strafbaar feit doorslaggevend te zijn voor het opleggen van de beperking.	Volgens Rechter B dient er gewaakt te worden tegen misbruik van het instituut.	De rechters zijn kritisch over het opleggen van de beperking tussen de verdachte en de raadsman. Centraal staat dat er geen misbruik gemaakt moet worden van bevoegdheden.

Tabel 6 De resultaten van de toetsing van de interviews aan artikel 14 IVBPR

Advocaten
<p>De advocaten benadrukken dat de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman te ruim wordt opgelegd zonder voldoende gemotiveerd te zijn. De termijnen zijn te vaag voor het in behandeling nemen en beoordelen van een bezwaarschrift tegen de beperkingsmaatregel. De rechterlijke toetsing is onvoldoende kritisch. Zij zien de beperkingsmaatregel als een ernstige inbreuk van het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman zoals dat is vervat in artikel 14 IVBPR, des te meer vanwege het ontbreken van de mogelijkheid van toevoeging van een alternatieve raadsman gedurende de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. De advocaten benadrukken de juridische correctheid, handhaving en de radicale veranderingen.</p>
OvJ's
<p>De officieren benadrukken dat de beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman een uitzondering op de regel is. Slechts in ernstige zaken waar het noodzakelijk is in het kader van het onderzoek mag er een beperking opgelegd worden. De wet voorziet in voldoende waarborgen van het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman. Daarom mogen zowel de verdachte als de raadsman in beroep gaan bij het HvJ tegen een beperking. De rechters zijn heel erg kritisch bij de beoordeling van de rechtmatigheid van zo'n opgelegde beperking. Volgens hen wordt er geen inbreuk gemaakt op artikel 14 IVBPR.</p>

Rechters

De rechters benadrukken het fundamentele spanningsveld tussen de enerzijds het recht op verdediging en anderzijds het belang van waarheidsvinding. De beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman is een uitzondering op de regel welke naar gelang van de noodzakelijkheid wordt opgelegd. Wordt er een bezwaar ingediend tegen een bevel tot beperking van het vrije verkeer dan wordt dat zo spoedig mogelijk in behandeling genomen en getoetst aan de rechtmatigheid ervan. De rechters komen pas in beeld als er een bezwaar wordt ingediend. De verdachten dienen ook bewust gemaakt te worden van hun beroepsmogelijkheid. Volgens hen wordt er geen inbreuk gemaakt op artikel 14 IVBPR bij de het opleggen van een beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman omdat de wet in voldoende waarborgen voorziet.

Uit de verschillende interviews met de advocaten, officieren van Justitie en de rechters is er een complex beeld naar voren gekomen tussen enerzijds het fundamenteel recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman zoals vervat in artikel 14 IVBPR en anderzijds de noodzaak van een effectief strafrechtelijk onderzoek. Volgens de advocaten wordt er een inbreuk gemaakt op artikel 14 IVBPR terwijl volgens de OvJ's en de rechters er geen inbreuk wordt gemaakt op artikel 14 IVBPR.

3.3 Case studies in het kader van de toepassing van artikel 14 IVBPR

Rechtspraak speelt een belangrijke rol bij de invulling en afbakening van het recht op vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman. Hoewel de grondslag wettelijk is vastgesteld, zijn het in de praktijk de rechterlijke uitspraken die bepalen hoe dit recht functioneert in concrete gevallen en onder welke omstandigheden beperkingen op dit recht toelaatbaar zijn. Een kernpunt in de rechtspraak is het uitgangspunt dat communicatie tussen de raadsman en verdachte in beginsel vertrouwelijk en ongehinderd moet kunnen plaats vinden.⁵⁷ De rechter dient steeds een belangenafweging te maken waarin het recht op een eerlijk proces centraal staat. Belangrijke factoren in een dergelijke overweging zijn zonder meer de proportionaliteit, noodzakelijkheid, aard en de duur van de beperking, het processtadium waarin de beperking wordt opgelegd en alternatieve communicatiemogelijkheden. De analyse van de verschillende nationale en internationale uitspraken geven een inzicht in hoe het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman, zoals vervat in artikel 14 IVBPR, worden gewaarborgd in de rechterlijke uitspraken. De case studies leveren een bijdrage aan het beantwoorden van de centrale vraag in dit onderzoek door het verband te leggen tussen de theorie en de praktijk bij het opleggen van een beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.

3.3.1 Analyses jurisprudentie met betrekking tot het opleggen van een beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman

Zowel de nationale als de internationale rechterlijke uitspraken zijn belangrijk om na te gaan op welke wijze een dergelijke beperking wordt opgelegd alsook op welke wijze de toetsing op rechtmatigheid plaatsvindt door de justitiële autoriteiten om teneinde de twee fundamentele

⁵⁷ Corstens 2008, p. 448; Groenhuijsen & Knigge 2015, p. 708

rechten van de verdachte te waarborgen. De internationale uitspraken geven richting voor het waarborgen van het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman. In de nationale uitspraken wordt er nagegaan op welke wijze de toetsing en de waarborging van deze fundamentele rechten geschiedt.

Alhoewel in dit onderzoek centraal staat artikel 14 IVBPR is er ook jurisprudentie geanalyseerd van het EHRM die gebaseerd zijn op artikel 6 EVRM, aangezien dit artikel correspondeert met artikel 14 IVBPR. Ook al is Suriname geen partij bij het EVRM en de uitspraken van het EHRM niet bindend zijn, kunnen die eveneens als inspiratie dienen maar ook naar analogie toegepast worden binnen de Surinaamse rechtspraktijk bij het opleggen en toetsen van de beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman. De interpretaties van het EHRM kunnen verhelderend zijn voor de interpretatie van artikel 14 IVBPR voor Suriname en daarmee het opleggen van een beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.

Hieronder volgt een uiteenzetting van internationale rechterlijke uitspraken inzake het opleggen van een beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en zijn raadsman:

Salduz v. Turkije (ECLI:NL:XX:2008:BH0402 (Salduz))⁵⁸

De casus:

De 17 jarige verdachte, Yusuf Salduz, had zich schuldig gemaakt aan deelname aan demonstraties van een Koerdische partij. Hij werd een dag na zijn arrestatie verhoord door de politie waarbij hij in kennis werd gesteld van zijn zwijgrecht middels een formulier. Echter was er geen raadsman aanwezig bij zijn verhoor. Tijdens het verhoor heeft hij bekend deel te hebben genomen aan de demonstraties. Vervolgens werd hij voorgeleid bij de rechter alwaar hij zijn eerder afgelegde verklaring introk en verklaarde dat hij onder dwang door de politie de verklaring had afgelegd. Hij werd in hechtenis genomen en vanaf dat moment kreeg hij toegang tot een raadsman. Bij de rechtbank ontkende hij enige betrokkenheid bij de demonstraties doch werd hij veroordeeld tot een gevangenisstraf. In hoger beroep stelde de raadsman van de verdachte dat er sprake is van schending van het recht op een eerlijk proces.

⁵⁸ <https://www.hetrechtstudentje.nl/jurisprudentie/eclinlxx2008bh0402-salduz/>, geraadpleegd op 23 juni 2025

Rechtsvraag:

Is de weigering van rechtsbijstand door een raadsman, voordat het proces is begonnen, in strijd met het recht op een eerlijk proces en met artikel 6 EVRM?

Uitspraak:

Het EHRM oordeelde dat het geven van formulieren aan de verdachte onvoldoende was om aan te nemen dat hij afstand deed van zijn rechten en was gewezen op zijn zwijgrecht. Verder overwoog het EHRM dat het recht op een advocaat een fundamenteel recht is, vooral als de verdachte minderjarig is en oordeelt dan ook dat er sprake is van een oneerlijk proces. Het bewijs en de verklaringen van verdachte dient daarom ook uitgesloten te worden.

Essentie:

In deze uitspraak van het EHRM staat een fundamenteel recht, het recht op een eerlijk proces, uit het EVRM centraal. In casu is ter discussie of dit recht is geschonden aangezien de politie de verdachte rechtsbijstand heeft geweigerd in de voorfase van het strafproces.

Magee v. Verenigd Koninkrijk (EHRM 6 juni 2000, nr. 28135/95)⁵⁹**Casus:**

Verdachte Magee werd op 16 december 1988 in Noord- Ireland gearresteerd op grond van de wet voor bestrijding van Terrorisme financiering (Prevention of Terrorism Act 1984) betreffende bomaanslagen op militairen. Hij werd gedurende 48 uren aangehouden zonder toegang tot een raadsman te hebben, terwijl hij al reeds meerdere malen werd verhoord door de politie. Pas bij het zesde verhoor legde de verdachte een bekentenis af. Deze verklaring werd tegen de verdachte gebruikt als enige bewijs voor zijn veroordeling. De verdachte stelde dat zijn rechten onder artikel 6 EVRM zijn geschonden door het ontbreken van rechtsbijstand.

Rechtsvraag:

Is het recht op een eerlijk proces zoals vervat in artikel 6 leden 1 en 3 EVRM, geschonden wanneer een verdachte tijdens het politieverhoor de toegang tot een raadsman wordt geweigerd en diens verklaring als enig bewijsmiddel wordt gebruikt?

⁵⁹ <https://hudoc.echr.coe.int/tur#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58837%22%5D%7D>, geraadpleegd op 23 juni 2025

Uitspraak:

Het EHRM oordeelde dat er sprake was van schending van artikel 6 lid 1 en lid 3 onder c EVRM. Het Hof benadrukte dat juist in de eerste fase van politieverhoren het recht op een raadsman van fundamenteel belang is. De beperking op dit recht was in casu niet gerechtvaardigd doordat het bewijslast op zijn verhoor lag.

Essentie:

In dit arrest is het principe bevestigd dat het recht op een eerlijk proces reeds in de voorfase begint. Rechtsbijstand mag niet worden uitgesloten tenzij het zeer noodzakelijk en proportioneel zijn. De kern van het recht op een eerlijk proces mag door een beperking niet worden aangetast. Het gebruik van verklaringen zonder rechtsbijstand kunnen tevens leiden tot onrechtmatig verkregen bewijs vooral als het de enige grondslag is voor de veroordeling.

Gridin v. Russian Federation⁶⁰**Casus:**

Een Russisch student, Dimitry Gridin, werd in 1989 gearresteerd op verdenking van verkrachting en moord, en later ook voor andere misdrijven. In 1990 werd hij veroordeeld met de doodstraf welke later weer werd omgezet in levenslange gevangenisstraf. Bij het Mensenrechtencomité (HRC) klaagde hij dat zijn rechten onder artikelen 9 (vrijheidsbeneming en behandeling) en 14 (het recht op een eerlijk proces) uit het IVBPR, door Rusland zijn geschonden. Hij klaagde aan dat er sprake was van een onrechtmatige detentie want hij werd zonder een geldig bevel gearresteerd. Daarnaast werd hem het recht op een raadsman ontzegt. Pas na ongeveer twee weken kreeg hij toegang tot een raadsman en kon hem nooit in privé spreken. Hij werd mishandeld en onder dwang gelegd om verklaringen af te leggen. Hij werd in vroege stadium al schuldig verklaard door de media en politie (schending van het beginsel van onschuldpresumptie). In het verweer voerde Rusland aan dat de verdachte steeds een advocaat heeft gehad volgens de wet. Verder nog dat eventuele dwang of mishandeling niet bij de rechtbank is aangekaart. De bewijsvoering en de procedure waren volgens het Hooggerechtshof correct behandeld en de verklaringen zijn vrijwillig door de verdachte afgelegd.

⁶⁰https://www.bayefsky.com/docs.php/area/jurisprudence/treaty/ccpr/opt/0/state/143/node/4/filename/104_russia_770vws, geraadpleegd op 22 september 2025

Rechtsvraag:

Is er sprake van schending van de rechten van de verdachte zoals opgenomen in de artikelen 9 en 14 IVBPR door de wijze waarop Rusland de arrestatie, detentie en berechting van de verdachte heeft uitgevoerd?

Uitspraak:

Het Mensenrechtencomité oordeelde dat Rusland artikel 9 lid 1 IVBPR heeft geschonden vanwege arrestatie zonder een geldig bevel, hetgeen dus in strijd is met de wet. Daarnaast ook artikel 14 leden 1, 2 en 3 sub b IVBPR heeft geschonden omdat de verdachte geen eerlijk proces heeft gehad door de publieke druk en het ontbreken van de rechterlijke controle alsook is verdachte vooraf schuldig verklaard door publieke verklaringen van de politie en de media (schending van onschuldpresumptie). Als laatste schending van het recht op een raadsman want verdachte had geen tijdige en vrije communicatie met een raadsman. Rusland werd veroordeeld om de verdachte een effectief rechtsmiddel te bieden (compensatie en vrijlating) alsook maatregelen te treffen om herhaling te voorkomen.

Essentie:

In deze uitspraak is benadrukt dat een verdachte vanaf het prille begin van de detentie toegang tot een raadsman dient te hebben. Het onschuldpresumptie dient gewaarborgd te zijn zolang er geen definitieve rechterlijke uitspraak is geweest. Een verdachte dient als onschuldig behandeld te worden. De rechter dient te controleren op een vijandige of intimiderende procesomgeving voor een eerlijke procesvoering. En detentie dient strikt conform de wet uitgevoerd te worden. Artikel 14 IVBPR heeft een breed beschermingsbereik: behalve dat het de fundamentele rechten zoals het recht op een raadsman omvat, ziet het eveneens voor in de praktische omstandigheden waaronder een verdachte berecht dient te worden.

Zowel *Salduz v. Turkije* als *Magee v. Verenigd Koninkrijk* en *Gridin v. Russian Federation* vormen samen de basis voor het beginsel dat verdachten al reeds vóór maar ook tijdens het eerste politieverhoor toegang dienen te hebben tot een raadsman. Een beperking van het recht op een raadsman zonder een gegronde reden zorgt ervoor dat er geen sprake meer is van een eerlijk proces, hetgeen leidt tot een inbreuk op de twee fundamentele rechten van de verdachte zoals vervat in artikel 14 IVBPR.

SRU-HvJ-2020-2⁶¹

Casus:

Op 6 februari 2020 werd de verdachte op verdenking van ernstige corruptie- en witwaspraktijken aangehouden. Na zijn aanhouding werd door de OvJ direct een bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en zijn raadslieden voor een duur van acht dagen opgelegd, met als motivatie in het belang van het onderzoek omvattende:

- Dat uit bepaalde omstandigheden de noodzaak tot verder onderzoek en nodige confrontaties alsnog dienen plaats te vinden;
- Dat tegen de verdachte verdenking is gerezen van het plegen van strafbare feiten onder de Anti- Corruptiewet S.B. 2017 no. 85
- Dat gedurende het onderzoek er mogelijkwerwijs andere verdachten in beeld zullen komen, die in het belang van het strafrechtelijk onderzoek tijdelijk onkundig moeten blijven met de reeds verkregen onderzoeksresultaten;
- Dat het contact met de raadsman zal leiden om de verdachte bekend te maken van omstandigheden waarvan hij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig dient te blijven en dat er mogelijkwerwijs sprake kan zijn of het vermoeden voortvloeit dat de raadsman het contact kan misbruiken om de waarheidsvinding te belemmeren.

Door de verdediging werd op dit bevel bezwaar aangetekend op basis van artikel 40 lid 3 Sv waarbij door de raadsman werd gesteld dat het bevel onvoldoende was gemotiveerd, hetgeen ertoe leidt dat het bevel in strijd is met het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman zoals dat is vervat in het EVRM. Verder nog dat een toekomstige omstandigheid waarbij de advocaat zich ook als raadsman zou kunnen stellen voor andere verdachten die mogelijkwerwijs in beeld zullen komen, niet als grondslag kan dienen voor het opleggen van een beperking.

Rechtsvraag:

Maakt de beslissing van de OvJ tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en diens raadsman, op grond van artikel 40 lid 2 Sv, een ernstige inbreuk op het recht van de verdachte op rechtsbijstand en een eerlijk proces?

⁶¹ <https://rechtspraak.nl/sru-hvj-2020-2/?highlight=SRU-HvJ-2020-2>, geraadpleegd op 24 juni 2025

Uitspraak:

Het Hof overweegt dat er twee gronden kunnen zijn voor het beperken van vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman, namelijk:

- Dat het vrije verkeer zal strekken om de verdachte bekend te maken van enige omstandigheid waarvan hij tijdelijk onkundig moet blijven;
- Dat het vrije verkeer misbruikt kan worden voor pogingen om de waarheidsvinding te belemmeren.

Verder overweegt het Hof dat de redenen van het bevel inderdaad niet zijn gemotiveerd door de OvJ. Het OM heeft het over mede verdachten die mogelijksterwijs in beeld kunnen komen waarbij de raadsman zich nog niet heeft gesteld voor deze mogelijke mede verdachten. Derhalve heeft deze standpunt van het OM geen relevantie. De overweging van het OM dat het vrije verkeer met de raadsman er toe kan leiden dat de verdachte vroegtijdig op de hoogte wordt gesteld van omstandigheden waarvan hij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet zijn, houdt stand. Op grond van deze overweging acht het Hof het opleggen van de beperking ex artikel 40 Sv wel degelijk rechtvaardig. Het bezwaar van de raadsmanen wordt ongegrond verklaard en het bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsmanen blijft van kracht.

Essentie:

Uit dit vonnis blijkt dat een beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman ex artikel 40 lid 2 Sv, toelaatbaar is indien het noodzakelijk is voor het onderzoek, proportioneel is ten opzichte van de inbreuk die wordt gemaakt op de fundamentele rechten van de verdachte en voldoende genoeg gemotiveerd is door de OvJ. Indien dergelijke beperkingen voldoen aan de wettelijke bepalingen en de fundamentele rechten van de verdachte niet op een onevenredige wijze geschonden worden kunnen de beperkingen van het vrije verkeer geoorloofd zijn.

In dit vonnis wordt een inbreuk gemaakt op artikel 14 IVBPR. Daar waar de wetgeving en de verdragsbepaling duidelijk maken dat de redenen voor het opleggen van een beperkingsbevel voldoende gemotiveerd dienen te zijn, is zulks niet het geval. Doch heeft de rechter het beperkingsbevel toegewezen slechts op grond van het gevaar dat de verdachte vroegtijdig bekend gemaakt kan worden van enige omstandigheid waarvan hij in het belang van het

onderzoek tijdig onkundig dient te zijn. Een beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman dient tijdelijk, proportioneel en goed gemotiveerd te zijn. In dit geval ontbreekt de motiveringsplicht.

SRU-HvJ-2020-3⁶²

Casus:

Op 6 februari 2020 werd de verdachte op verdenking van ernstige corruptie- en witwaspraktijken aangehouden en werd meteen een beperking van het vrije verkeer tussen hem en zijn raadsman opgelegd voor acht dagen, geldende van 6 februari tot en met 14 februari (1^e bevel). Op 10 februari 2020 werd er door de vervolgingsambtenaar een GVO gevorderd bij de RC, welke op 14 februari om 9.00 uur werd geopend. Kort daarna, op 14 februari om 11.15 uur werd door de zelfde OvJ wederom een bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en zijn raadsman voor acht dagen (hernieuwd bevel), opgelegd. Het hernieuwd bevel werd op 13 februari 2020 telefonisch mede gedeeld aan de raadsman en schriftelijk aan de verdachte op 14 februari 2020 om 11.15 uur terwijl de GVO omstreeks 9.00 uur is geopend door de RC. De verdediging heeft bezwaar ingediend tegen dit bevel en gesteld dat de OvJ niet bevoegd is om het hernieuwd bevel op te leggen daar waar het GVO al reeds is geopend door de RC.

Rechtsvraag:

Is het door de OvJ uitgegeven bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman ex artikel 40 lid 2 Sv, na de opening van het GVO, rechtsgeldig en is de OvJ de bevoegde instantie voor het opleggen van een dergelijk bevel?

Uitspraak:

Het Hof stelt twee vragen, namelijk:

1. Is het hernieuwd bevel vóór of na de opening van het GVO opgelegd?
2. Welke justitiële autoriteit is tijdens de onderscheidenlijke fasen van het vooronderzoek de bevoegde autoriteit voor het opleggen van een bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman?

Het Hof overwoog dat de telefonische mededeling aan de raadsman niet voldeed aan de wettelijke vereisten om het bevel schriftelijk mede te delen. Derhalve kan een telefonische

⁶² <https://rechtspraak.sru-hvj-2020-3/>, geraadpleegd op 24 juni 2025

mededeling niet als rechtsgeldig opgevat worden. Aan de verdachte is er wel een schriftelijke mededeling gedaan doch ruim na de opening van het GVO. Verder overweegt het Hof dat het hernieuwde bevel na de opening van het GVO is gegeven welke betekent dat ingevolge artikel 40 lid 2 en 4 tijdens het GVO de RC en overigens tijdens het voorbereidend onderzoek de vervolgingsambtenaar bevoegd zijn een beperkingsbevel op te leggen. Het Hof beoordeelde dat tijdens het GVO de RC de bevoegde justitiële autoriteit is om een beperkingsbevel op te leggen. Na de opening van het GVO kan de vervolgingsambtenaar niet als bevoegde justitiële autoriteit worden aangemerkt. Het beperkingsbevel is door de vervolgingsambtenaar gegeven na het openen van het GVO wat betekent dat het bevel onbevoegdlijk is gegeven en derhalve nietig is. Het Hof verklaard het bevel d.d. 14 februari 2020 nietig.

Essentie:

Gedurende de GVO is ex artikel 40 lid 2 Sv de RC bevoegd om een beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman op te leggen. Een bevel uitgevaardigd door de OvJ tijdens de GVO is niet rechtsgeldig. Eveneens is een mededeling van het beperkingsbevel dat niet schriftelijk is gedaan, nietig.

In deze zaak wordt een inbreuk gemaakt op artikel 14 IVBPR want de OvJ was op grond van artikel 40 lid 2 Sv, niet meer bevoegd om een beperkingsbevel op te leggen. Hierdoor is de verdachte ten onrechte geschaad in zijn recht op een raadsman, hetgeen een inbreuk vormt op de internationale rechtsregel. Het is opmerkelijk dat ook het processtadium en de bevoegdheid van de autoriteit belangrijk zijn.

SRU-HvJ-2004-2⁶³

Casus:

Door twee verdachten wordt een bezwaarschrift ingediend tegen het bevel tot de beperking van het vrije verkeer tussen hen en de raadsman. Door de OvJ is gesteld dat de raadsman meerdere verdachten vertegenwoordigt in dezelfde strafzaak waardoor er een ernstig vermoeden bestaat dat het vrije verkeer wordt gebruikt of gebruikt zal worden om de verdachten bekend te maken met informatie waarvan zij in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig dienen te zijn. Verder zou de raadsman getracht hebben om invloed uit te oefenen op verklaringen van verdachten hetgeen ertoe zal leiden dat er bewijsvertroebeling zal plaatsvinden en de

⁶³ <https://rechtspraak.sr/sru-hvj-2004-2/>, geraadpleegd op 24 juni 2025

waarheidsvinding belemmerd zal worden. De verdediging stelt dat het bevel onvoldoende is gemotiveerd en derhalve vernietigd dient te worden.

Rechtsvraag:

Is de opgelegde beperking ex artikel 40 lid 2 Sv gerechtvaardigd gelet het risico van collusie van het opsporingsonderzoek doordat de raadsman zich voor meerdere verdachten heeft gesteld?

Uitspraak:

Het Hof oordeelt dat alhoewel het beperkingsbevel onvoldoende is gemotiveerd, ontgaat het de specifieke omstandigheid niet dat de raadsman zich voor meerdere verdachten heeft gesteld in de zelfde strafzaak, hetgeen met zich een ernstig vermoeden meebrengt om aan te nemen dat er mogelijk misbruik van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman gemaakt zal worden om derhalve bewijsvertoebeling teweeg te brengen en de waarheidsvinding te belemmeren. Enkel slechts dit vermoeden rechtvaardigt de beperking op grond van artikel 40 lid 2 Sv. Het Hof weigert het verzoek tot opheffing van het bevel tot beperking van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman.

Essentie:

Een beperkingsbevel ex artikel 40 lid 2 Sv is slechts gerechtvaardigd als er een ernstig vermoeden bestaat dat het vrije verkeer gebruikt zal worden om het onderzoek te ondermijnen. In dit geval is bepalend geweest dat de raadsman meerdere verdachten vertegenwoordigt die gezamenlijk een ernstig strafbaar feit hebben gepleegd, het aannemelijk is dat de raadsman informatie zal uitwisselen tussen de verdachten, de fase van het onderzoek een bepaalde mate van geheimhouding van bepaalde informatie vereist en er concrete aanwijzingen zijn dat het vrije verkeer het opsporingsonderzoek beïnvloed in die zin dat er bewijsvertoebeling plaats zal vinden en de waarheidsvinding belemmerd zal worden.

In deze zaak wordt een inbreuk gemaakt op artikel 14 IVBPR. Het beperkingsbevel dient voldoende gemotiveerd te zijn. De gronden die zijn voorgedragen door de OvJ zijn de letterlijke bewoordingen van artikel 40 lid 2 Sv. Er is niet expliciet aangegeven door de OvJ welke handelingen zijn gepleegd door de raadsman die leiden tot collusie en bewijsvertoebeling en belemmering van de waarheidsvinding. Het motiveringsplicht ontbreekt doch aanvaardt de rechter het beperkingsbevel.

3.3.2 Het recht op vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman in mensenrechtelijke context

De jurisprudentie van het EHRM acht steeds dat rechtsbijstand vanaf het eerste politieverhoor van wezenlijk belang is voor een eerlijk proces. Het EHRM benadrukt dat zelfs tijdelijke uitsluiting van rechtsbijstand de integriteit van het gehele strafproces kan ondermijnen.⁶⁴

In *Salduz v. Turkije* overwoog het EHRM dat een verdachte in beginsel recht heeft op bijstand van een raadsman vanaf het eerste verhoor, juist ter waarborging van het recht op geen zelf incriminatie (non- self- incrimination) en gelijke procespartij (equality of arms).⁶⁵ Ook in *Magee v. Verenigd Koninkrijk* is door het Hof beoordeeld dat een beperking op dit recht slechts gerechtvaardigd is bij zwaarwichtige redenen en onder strikte voorwaarden.⁶⁶ In *Gridin v. Russian Federation* is ook het recht op een raadsman vanaf de begin van de detentie onderstreept ter waarborging van het recht op een eerlijk proces. De jurisprudentie onderstreept steeds dat de waarborg van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman een kernwaarde is van het recht op een eerlijk proces. Beperkingen op het vrije verkeer tussen de verdachte en raadsman kunnen slechts in uitzonderlijke en proportionele omstandigheden worden gerechtvaardigd.

In de Surinaamse context is te zien dat in de vonnissen SRU-HvJ-2020-2, SRU-HvJ-2020-3 en SRU-HvJ-2004-2 het Hof van Justitie zich heeft uitgesproken over de toepassing en grenzen van artikel 40 lid 2 Sv. Het Hof heeft in deze vonnissen bevestigd dat de beperking slechts geoorloofd is indien deze berust op een ernstig vermoeden dat het vrije verkeer gebruikt zal worden voor beïnvloeding van medeverdachten of het ondermijnen van het onderzoek (risico van collusie).⁶⁷ Tevens blijkt uit SRU-HvJ-2020-3 dat het processtadium bepalend is voor de bevoegdheid tot het opleggen van beperkingen met name na de opening van het GVO is de RC de bevoegde autoriteit daartoe.⁶⁸ Een bevel tot beperking dat na de opening van de GVO door de vervolgingsambtenaar wordt opgelegd wordt als onbevoegd en derhalve nietig beschouwd. Ook in deze zaak is er een inbreuk gemaakt op artikel 14 IVBPR want de verdachte is ten onrechte beperkt in zijn recht op een raadsman.

⁶⁴ Groenhuijsen 2015, p. 210-214

⁶⁵ <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22ecli%22:%5B%22ECLI:CE:ECHR:2008:1127JUD003639102%22%5D,%22itemid%22:%5B%22001-89893%22%5D%7D>, geraadpleegd op 26 juni 2025

⁶⁶ <https://hudoc.echr.coe.int/tur#%7B%22itemid%22:%5B%22001-58837%22%5D%7D>, geraadpleegd op 26 juni 2025

⁶⁷ SRU-HvJ-2004-2

⁶⁸ SRU-HvJ-2020-3

Daarnaast volgt uit de rechtspraak dat het opleggen van een beperkingsbevel zowel formeel rechtmatig alsook inhoudelijk gemotiveerd dient te zijn. De motivering dient inzicht te geven in de proportionaliteit en noodzakelijkheid van een beperkingsmaatregel. Zo blijkt in SRU-HvJ-2020-2 en SRU-HvJ-2004-2 dat het bevel deels onderbouwd was doch aanvaard werd vanwege het zwaarwichtige onderzoeksbelang.⁶⁹ Een consistente toetsing blijft noodzakelijk, aangezien een zwakke motivering kan leiden tot willekeurige inmenging in de verdedigingsrechten.

3.3.3 Nationale uitspraken in verhouding tot artikel 14 IVBPR

Het toezichthoudend orgaan op het IVBPR is de Human Rights Committee (HRC), die omtrent de toepassing van de verdragsbepalingen General Comments uitbrengt. Zo heeft de HRC in General Comment (GC) nr. 32⁷⁰, verduidelijkt dat het recht op een effectieve communicatie met een advocaat zowel een formele als een praktische garantie moet zijn. Indien er een beperking op dit recht wordt opgelegd dient dat strikt noodzakelijk, proportioneel en tijdelijk van aard te zijn.⁷¹ Ook heeft de HRC in *Gridin v. Russian Federation*⁷² geoordeeld dat censuur, monitoring of beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman alleen zijn toegestaan als zij gerechtvaardigd zijn door zwaarwegende redenen, zoals nationale veiligheid of verstoring van de openbare orde, en zelfs dan onder rechterlijk toezicht.⁷³

Door rechtswetenschappers is beklemtoond dat het IVBPR de zelfde waarborgen biedt als het EVRM. Echter, in de Surinaamse rechtspraak is de toetsing van EVRM niet vanzelfsprekend dus het IVBPR dient als primair toetsingskader.⁷⁴

Zoals blijkt uit de vonnissen SRU-HvJ-2020-2 en SRU-HvJ-2004-2, wordt in Suriname weliswaar aangesloten bij het idee dat beperkingen geoorloofd kunnen zijn in het belang van het onderzoek en de waarheidsvinding of bij risico op bewijsvertroebeling, maar dit dient gewogen te worden tegen de waarborgen van artikel 14 IVBPR. Opmerkelijk in beide zaken is

⁶⁹ SRU-HvJ-2020-2

⁷⁰ <https://www.refworld.org/legal/general/hrc/1984/en/20752>, geraadpleegd op 26 juni 2025

⁷¹ General Comment no. 32, 2007, par. 34-38.

⁷² <https://juris.ohchr.org/casedetails/378/en-US>, geraadpleegd op 26 juni 2025

⁷³ *Gridin v. Russian Federation*, 1997, par. 8.5.

⁷⁴ Bedner 2016, p. 155-167

dat het beperkingsbevel onvoldoende is gemotiveerd doch de rechter de beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman toewijst. Elke bevel tot beperking dient een concrete en voldoende gemotiveerde rechtvaardigingsgrond te bevatten, anders kan de beperking in strijd zijn met artikel 14 IVBPR. Des te meer wanneer een dergelijke beperking wordt opgelegd zonder rechterlijke toetsing of buiten de bevoegdheid van de vervolgingsambtenaar, zoals dat het geval was in SRU-HvJ-2020-3. In deze vonnissen is er sprake geweest van schending van de fundamentele procesrechten.

3.4 Tussenconclusie

Op grond van de internationale en nationale jurisprudentie wordt geconcludeerd dat het opleggen van een beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman, ex artikel 40 lid 2 Sv, slechts rechtmatig en geoorloofd is indien:

- Het een wettelijke basis heeft (legaliteit);
- Het bevel door de daartoe bevoegde autoriteit is opgelegd (processtadium);
- Er sprake is van een concreet en aantoonbaar risico voor de waarheidsvinding zoals bewijsvertroebeling, collusie en beïnvloeding van medeverdachten;
- Het noodzakelijk en proportioneel is met inachtneming van de aard, duur en impact van de beperkingsmaatregel;
- Het bevel voldoende gemotiveerd is zodat een rechterlijke toetsing op rechtmatigheid en proportionaliteit mogelijk is.

Deze waarborgen vloeien voort uit vaste rechtspraak van het EHRM (Salduz t. Turkije en Magee t. Verenigd Koninkrijk), het Hof van Justitie (SRU-Hvj-2020-2, SRU-HvJ-2002-3 en SRU-HvJ-2004-2) en het HRC onder artikel 14 IVBPR. In GC nr. 32 is door de HRC benadrukt dat het recht op toegang tot een raadsman een kernwaarde is voor een eerlijk proces waarop beperking slechts rechtmatig en geoorloofd is in uitzonderlijke en gerechtvaardigde omstandigheden, hetgeen ook is onderstreept in Gridin v. Russian Federation.

Indien er niet wordt voldaan aan deze waarborgen, ontstaat er een risico dat de beperkingsmaatregel in strijd is met artikel 14 IVBPR. In een dergelijk geval kan dan zowel de

rechtmatigheid van het bevel alsook de rechtmatigheid van het verkregen bewijs en de uiteindelijke procesgang aangetast worden.

Rechterlijke toetsing speelt een cruciale rol in het waarborgen van de rechten van de verdachte. Slechts op grond van een kritische en transparante beoordeling van de noodzakelijkheid en proportionaliteit van de beperking kan worden gewaarborgd dat de fundamentele rechten van de verdachte- recht op een eerlijk proces en recht op een raadsman- in stand blijven.

Conclusies

Het recht op vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman vormt een fundamenteel onderdeel van het recht op een eerlijk proces. Dit recht is internationaal verankerd in het EVRM, AVRMR en IVBPR. Suriname is partij bij het IVBPR derhalve hebben de verdragsbepalingen een rechtstreekse werking binnen Suriname. In artikel 14 IVBPR zijn de twee fundamentele rechten van de verdachte, namelijk het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman, verankerd. Deze verdragsbepaling is in de Surinaamse wetgeving verankerd in artikel 12 GW en artikel 30 Sv. De wetsbepalingen bieden de waarborgen dat de verdachte zich adequaat kan verdedigen tegen de staat en stellen hem in de gelegenheid gebruik te maken van de verdedigingsrechten zonder inmenging of censuur.

Echter blijkt uit verschillende jurisprudentie en literatuurstudie dat er in de praktijk een beperking op het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman opgelegd kan worden. In Suriname wordt de beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman op grond van artikel 40 lid 2 Sv opgelegd. De wettelijke bevoegdheid is toebedeeld aan de OvJ tijdens het voorbereidend onderzoek en aan de RC tijdens het GVO. Voor het opleggen van een dergelijke beperking heeft de wetgever strikte voorwaarden gesteld te weten: er dient sprake te zijn van een ernstig vermoeden dat het vrije verkeer zal leiden tot bekendmaking van informatie waarvan de verdachte in het belang van het onderzoek tijdelijk onkundig moet zijn of het vrije verkeer zal worden misbruikt door de raadsman om de waarheidsvinding te belemmeren. Daarnaast dient de beperking tijdelijk, noodzakelijk en proportioneel te zijn, en moet het bevel voldoende gerechtvaardigd en gemotiveerd te worden.

Verder blijkt uit de analyses van de wetgeving, internationale verdragen, jurisprudentie en interviews met actoren uit de Surinaamse strafrechtspraktijk dat er een spanningsveld bestaat tussen het belang van een effectief strafrechtelijk onderzoek enerzijds en de bescherming van de fundamentele verdedigingsrechten van de verdachte anderzijds.⁷⁵ De spanning manifesteert zich vooral in de praktische toepassing van artikel 40 lid 2 Sv.

Uit de interviews met de advocaten blijkt dat er enorme zorgen bestaat over de gebrekkige motivering van beperkingsmaatregelen, het structurele gebruik ervan bij ernstige zaken en het

⁷⁵ Zie tabellen 3, 4 en 5: interviews met de actoren

ontbreken van voldoende waarborgen zoals een alternatieve raadsman. De advocaten menen dat de huidige manier van toepassing van artikel 40 lid 2 Sv in strijd kan zijn met artikel 14 IVBPR en stellen dat de beperkingsmaatregel eerder een uitzondering dan een regel moet zijn.

Daarentegen laten de interviews met de OvJ's een ander perspectief zien. Zij benadrukken het belang van de beperkingsmaatregel bij complexe strafzaken in het kader van waarheidsvinding en ter voorkoming van bewijsvertoebeling en collusie. Volgens hen biedt de wet voldoende waarborgen en wordt de beperkingsmaatregel zorgvuldig toegepast. De interviews met de rechters bevestigen dat de beperking zelden wordt toegepast, maar wijzen ook op enkele praktische tekortkomingen, zoals de gebrekkige schriftelijke motivering, late dossieroverdracht en het ontbreken van duidelijke termijnen voor rechterlijke toetsing.⁷⁶

Verder bevestigt de bestudeerde internationale jurisprudentie dat het recht op een raadsman reeds vanaf de eerste fase van het strafproces cruciaal is. Elke beperking die daarop wordt gelegd dient aan zeer strikte voorwaarden te voldoen, anders is er sprake van een schending van het recht op een eerlijk proces. Door het EHRM is benadrukt dat zelfs tijdelijke uitsluiting van rechtsbijstand de integriteit van het gehele strafproces kan ondermijnen.

In de Surinaamse rechtspraak blijkt uit de nationale uitspraken dat de rechter genoeg neemt met algemene motiveringen van het OM, ondanks de wetgever uitdrukkelijk heeft bepaald dat het bevel voldoende gemotiveerd dient te zijn. Dit duidt op strafrechtspleging waarbij de rechten van de verdachte onvoldoende worden gewaarborgd.

Geconcludeerd wordt dat het opleggen van een beperking op het recht van vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman wettelijk is toegestaan doch een zeer ingrijpende maatregel is die niet al te lichtvaardig toegepast mag worden. Zoals de toepassing van de beperkingsmaatregel in Suriname plaatsvindt, worden er vragen opgeroepen over de verenigbaarheid met de fundamentele rechten, met name het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman zoals neergelegd in artikel 14 IVBPR waarbij er een degelijke inbreuk wordt gemaakt op de verdragsbepalingen.

⁷⁶ Zie opmerkingen van Rechter B over incomplete dossiers en schriftelijke motivering.

De afweging tussen enerzijds het opsporingsbelang en anderzijds het verdedigingsbelang is fragiel. Bij de toepassing van artikel 40 lid 2 Sv dient altijd het uitgangspunt te zijn dat het recht op vrij verkeer tussen de verdachte en de raadsman de regel is en de beperking daarop de uitzondering om zodoende te voorkomen dat de verdachte op achterstand wordt gehouden tegenover de machtige staat. Zowel de wetgever als de justitiële autoriteiten dienen dan ook zorgvuldig te handelen met volledige inachtneming van zowel nationale als internationale mensenrechten.

Aanbevelingen

Hieronder volgen enkele aanbevelingen in het kader van de waarborging van de fundamentele rechten van de verdachte zoals verankerd in artikel 14 IVBPR:

1. Striktere motiveringsplicht voor het opleggen van de beperking in de wet

Het beperkingsbevel dient concreet en voldoende gemotiveerd te zijn. Vage hypothetische gronden zoals “mogelijkerwijs toekomstige medeverdachten” zijn ontoelaatbaar. Artikel 40 lid 2 Sv spreekt van “bepaalde omstandigheden” en “ernstig vermoeden”, echter ontbreekt een wettelijke precisering van wat hieronder verstaan moet worden. De wetgever zou kunnen overwegen om in de wet of in een nadere regeling minimale motiveringsvereisten op te nemen, zoals:

- Concrete feiten die het vermoeden onderbouwen;
- De aard van het risico (bijv. collusie, beïnvloeding van getuigen);
- Het specifiek belang van het onderzoek dat beschermd dient te worden.

Dit sluit aan bij het legaliteitsbeginsel en bevordert rechtszekerheid.

2. Verplichte schriftelijke mededeling van het recht om bezwaar in te dienen bij het HvJ

Analoog aan de cautie dient elke verdachte expliciet en schriftelijk worden gewezen op zijn beroepsmogelijkheid tegen de opgelegde beperking.

3. Verduidelijking van de termijnen voor toetsing door de rechter

De bepaling in artikel 40 lid 3 Sv dat het HvJ “zo spoedig mogelijk” moet beslissen op een bezwaar, is te vaag. In de wet kunnen er striktere termijnen gesteld worden zoals: binnen 24 of 48 uur na indiening van het bezwaarschrift. Dit voorkomt onnodige vertraging en waarborgt effectieve rechtsbescherming.

4. Onafhankelijk toetsing bij verlenging van de beperkingsmaatregel

De bepaling in artikel 40 lid 2 Sv dat de OvJ of de RC, afhankelijk van het processtadium, “telkens bevelen” kan opleggen voor een beperking, is ruim. In de wet kan ten aanzien hiervan opgenomen worden dat de verlenging van een beperkingsbevel:

- Slechts eenmaal door de OvJ verlengd mag worden. Indien er meerdere verleningen noodzakelijk zijn dient er expliciet toestemming van de RC verleend te worden.
- Indien een beperkingsbevel door de RC is opgelegd dient er bij verlenging hiervan een rechterlijke toetsing plaats te vinden.

Dit voorkomt willekeur en misbruik van macht en voldoet aan het recht op een eerlijk proces.

5. Wettelijke verankering van alternatieve raadsman

Om de rechtsbijstand te blijven continueren kan er in de Surinaamse wetgeving, naar Nederlands voorbeeld, de wet voorzien in:

- De mogelijkheid dat een neutrale, niet betrokken advocaat gedurende de beperking tijdelijk rechtsbijstand verleent;
- Het opstellen van een register met geschikte advocaten voor deze taak.

Dit zorgt ervoor dat ondanks de beperkingsmaatregel de verdachte niet onbeschermd blijft gedurende de beperking van het vrije verkeer met zijn raadsman. Het garandeert het recht op een raadsman en beschermt het opsporingsbelang.

6. Verplichting tot registratie van opgelegde beperkingen

Ter vergroting van de transparantie kan het OM jaarlijks een register bijhouden met:

- De aantal opgelegde beperkingen;
- De duur;
- Het aantal gegrond en ongegrond verklaarde bezwaren;
- Betrokken delicten.

7. Instelling van een toezichhoudend orgaan of meldpunt

Instelling van een toezichhoudend orgaan of een commissie waar:

- Verdachten, advocaten en derden klachten kunnen indienen over enige misbruik in het kader van het vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman en de beperking daarop;
- Knelpunten gesignaleerd en opgelost worden.

Op langtermijn kan artikel 40 Sv in zijn geheel geëvalueerd en herzien worden tegen het licht van internationale mensenrechtenstandaarden en structurele tekortkomingen in de toepassing van de wet.

Bronvermelding

Geraadpleegde literatuur

- **Bedner 2016**
A.W. Bedner, *Rechtstaat en mensenrechten*, Boom Juridisch, 2016.
- **Castelen 2022**
M.A. Castelen, Het recht op een eerlijk (straf) proces onder druk: is artikel 40 lid 2 Wetboek van Strafvordering nog houdbaar?, *SJB* 2022, nr. 3, Paramaribo.
- **Cleieren 2005**
C.P.M. Cleiren & J.F. Nijboer, *Strafvordering: Tekst en Commentaar*, 6e druk, Deventer: Kluwer 2005.
- **Corstens 2008**
G.J.M Corstens, *Het Nederlands Strafprocesrecht*, 6e druk, Deventer: Wolters Kluwer 2008.
- **Dougle 2022**
G. Dougle, *De beginselen van een behoorlijk strafproces gedurende de Covid-19 pandemie*, thesis LL.B, mei 2022.
- **Groenhuijzen & Knigge 2015**
M.S. Groenhuijzen & G. Knigge, *Strafvordering*, 4^e druk, Deventer: Wolters Kluwer 2015.
- **Groenhuijzen & Simmelink 2015**
M.S. Groenhuijzen & J. Simmelink, *Strafvorderlijk bewijsrecht*, 5^e druk, Deventer: Wolters Kluwer 2015.
- **Keulen 2010**
B.F. Keulen, *Strafprocesrecht*, 12e druk, Deventer: Wolters Kluwer 2010.

- **Kempen 2019**

P.H.P.H.M. van Kempen, *Recht op een eerlijk proces*, 3^e druk, Ars Aequi 2019.

- **Kooijmans 2000**

P.H. Kooijmans, *Internationaal publiekrecht in vogelvlucht*, 8e druk, Deventer: Kluwer 2000.

- **Spronken 2003**

T. Spronken, *Toegang tot de raadsman in het strafproces*, in: T. Spronken (red.), *Recht op bijstand*, Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2003.

Internationale regelgeving

- Internationaal Verdrag inzake de Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR), New York 19 december 1966.
- Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en fundamentele vrijheden (EVRM), Rome, 4 november 1950.
- Amerikaans Verdrag inzake de Rechten van de Mens, Pact of San Jose Costa Rica, 22 november 1960
- Nelson Mandela Rules, Resolutie 70/175 van de Algemene Vergadering, bijlage, aangenomen op 17 december 2015
- Human Rights Committee, General Comment no. 32 (CCPR/C/GC/32), 23 augustus 2007

Surinaamse wetgeving

- Grondwet van Suriname, 18 december 1987, S.B. 1987 no. 116, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 1992 no. 38
- Surinaams Wetboek van Strafvordering
- Reglement Penitentiaire Inrichtingen, S.B. 2022 no. 77

Jurisprudentie

- EHRM 27 november 2008, Salduz v. Turkey, ECLI:NL:XX:2008:BH0402
- EHRM 6 juni 2000, Magee v. United Kingdom, nr. 28135/95

Bijlage 1 Overzicht interviewvragen met de actoren

Interviewvragen – De beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman

Introductie voor het interview

Geachte heer/ mevrouw.....,

In het kader van mijn afstudeer thesis met als onderwerp “De beperking van het recht op vrije verkeer tussen de verdachte en de raadsman” en probleemstelling “Wordt er bij het opleggen van een beperking als bedoeld in artikel 40 lid 2 Sv inbreuk gemaakt op de fundamentele rechten van de verdachte, zoals vastgelegd in artikel 14 van het IVBPR?”, voer ik een aantal interviews met professionals uit de strafrechtpraktijk. Uw inzichten als Officier van Justitie/ strafrechtadvocaat/ rechter zijn van grote waarde voor dit onderzoek.

Het doel van dit interview is om beter inzicht te krijgen in de toepassing van wettelijke en jurisprudentiële toetsingscriteria in de praktijk. De antwoorden worden anoniem verwerkt, tenzij u anders aangeeft.

Hartelijk dank voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

Nandlal Chandni

Master Surinaams Recht/ Anton de Kom Universiteit van Suriname

Interviewvragen

I. Achtergrond en praktijkervaring

1. Kunt u kort uw functie en uw ervaring binnen het strafrecht toelichten?
2. Heeft u in uw werkpraktijk ervaring met situaties waarin het contact tussen verdachte en raadsman werd beperkt?

II. Waardering van het recht op communicatie

3. Hoe beoordeelt u het belang van vrij verkeer tussen raadsman en verdachte voor het recht op een eerlijk proces en het recht op een raadsman?
4. Vindt u dat deze rechten in de praktijk voldoende worden gewaarborgd?

III. Beperkingen in de praktijk

5. In welke gevallen vindt u dat beperkingen op dit recht gerechtvaardigd kunnen zijn?
6. Worden naar uw mening de criteria van proportionaliteit, noodzakelijkheid, de aard en de duur van de beperking, het processtadium en alternatieve communicatiemogelijkheden in de praktijk voldoende zorgvuldig toegepast?
7. Kunt u een voorbeeld noemen van een situatie waarin een beperking al dan niet gerechtvaardigd was?

IV. De rol van jurisprudentie

8. In hoeverre biedt de jurisprudentie duidelijke handvatten voor het omgaan met dit soort beperkingen?
9. Worden rechterlijke uitspraken op dit punt volgens u in de praktijk consequent toegepast?
10. Hoe kritisch acht u de toetsing van dergelijke beperkingen door de rechter?

V. Reflectie en aanbevelingen

11. Ziet u mogelijkheden tot verbetering in de rechtsbescherming van de verdachte op dit punt?
12. Verwacht u op termijn veranderingen in wetgeving of rechtspraak met betrekking tot dit onderwerp?

13. Heeft u verder nog opmerkingen of aanbevelingen die u relevant acht voor dit onderzoek?